ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ

KATEDRA MYSLIVOSTI A LESNICKÉ ZOOLOGIE

LESNICKÉ A MYSLIVECKÉ HOSPODAŘENÍ V BÝVALÉ OBOŘE JEMČINA

Bakalářská práce

Autor: Martin Řeřábek

Vedoucí práce: prof. Ing. Jaroslav Červený, CSc.

2019

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Lesnické a myslivecké hospodaření v bývalé oboře Jemčina vypracoval samostatně pod vedením prof. Ing. Jaroslava Červeného, CSc. a použil jen prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom, že zveřejněním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Českých Budějovicích, dne 15. 3. 2019 ……..

Poděkování

„Na tomto místě bych chtěl poděkovat panu prof. Ing Jaroslavu Červenému CSc. za odborné vedení mé práce, za jeho čas, cenné poznámky a připomínky a také za možnost častých osobních konzultací. Dále bych tímto chtěl vyjádřit poděkování všem respondentům za jejich přínos pro mou bakalářskou práci. V neposlední řadě patří obrovské poděkování mé rodině, bez které bych tuto práci nemohl dokončit.

Abstrakt

Cílem mé práce bylo zjistit a popsat jak se vyvíjelo lesnické hospodaření na území bývalé obory Jemčina. Dnes je to LHC Jemčina-(lesní hospodářský celek) a nejlépe toto místo charakterizuje nynější revír Sýkora. V práci popisuji čtyři generace lesnického rodu Wachtelů, kteří zde sloužili nepřetržitě po dobu skoro 200 let a z jejich práce se těží dodnes. Dále popisuji historii a vznik obory až do jejího zániku. Zmiňuji se o klimatických podmínkách a na konci práce se zabývám hospodařením na LHC Jemčina v nedávné minulosti. Okrajově se i zmiňuji o myslivosti. A to o škodách zvěří, které působí v lesních porostech. Práce je pojata spíše z historického hlediska. Současnost je zastoupena asi z jedné pětiny.

Klíčová slova: lesnické hospodaření, myslivost, klimatické podmínky, lesní porost, historie, Jemčina

The aim of my work was to find out and describe how the forest management in the former Jemčina field was developed. Today it is the LHC Jemčina- (forest farm) and it is best to characterize the current Sýkora district. In my work I describe the four generations of the Wachtel forestry family, who have served here for almost 200 years and have been working to this day. I also describe the history and the beginning of the field until its dissolution. I am referring to the climatic conditions and at the end of my work I deal with the management of LHC Jemčina in the recent past. I also remark about hunting. And the devastation of the wildlife. The thesis is conceived rather from the historical point of view. Present is represented by about one-fifth.

Key words: forestry management, hunting, climatic conditions, forest cover, history, Jemčina

Obsah

1 Úvod 6

2 Cíle práce 7

3 Metodika 8

4 Výsledky 9

4.1 Historie obory Jemčina 9

4.1.1 Lesnický rod Wachtelů 9

Jiří Mikuláš Wachtel 9

Jan Tadeáš Wachtel 10

Jiří Ferdinand Wachtel 13

Jiří Václav Wachtel 15

4.2 Stav lesů na Jindřichohradecku 19

4.2.1 Obora na Jemčině 19

4.2.2 Přírodní podmínky a zákonná ochrana 20

4.2.3 Vznik a vývoj obory a parku Jemčina 23

4.2.4 Popis jednotlivých prvků a kompozice obory 30

4.2.5 Terénní úpravy na Jemčině a využití přirozeného reliéfu 35

4.3 Současnost 43

4.3.1 Lesnické hospodaření na Jemčině 43

4.3.2 Škody houbovým onemocněním 44

4.3.3 Škody hmyzem 45

4.3.4 Škody zvěří 45

4.3.5 Abiotičtí činitelé 46

4.3.6 Genetická hodnota porostů 46

4.3.7 Zvláště chráněná území 48

5 Diskuze 50

6 Závěr a doporučení 51

7 Seznam použité literatury 52

8 Obrázková příloha 53

1 Úvod

V současné době hospodaří na území bývalé obory Jemčina Lesy České republiky státní podnik a to v revíru Sýkora. Vybral jsem si toto místo, protože není tak daleko od mého domova. Mám k němu i kladný vztah, jelikož sem jezdím přes 20 let. Honitby se pronajímají a nejvýznamnější zvěří je zde dančí, srnčí a černá zvěř. V malé míře se objevuje zvěř jelení, která není zvěří stálou ani není normována a pouze migruje jednotlivými honitbami. I přes to působí značné škody na lesních porostech. Projevuje se zde práce, kterou zde odvedli lesníci z rodu Wachtelů, kteří zde sloužili nepřetržitě po čtyři generace. To znamená kolem 200. let. Les se v minulosti snažili obnovovat tmavou sečí. Dalším významným mužem byl Vojtěch Lanna, který společně s Georgem Wachtlem splavnil blízkou řeku Nežárku. Dřevo se tak mohlo dopravovat po vodě až do Prahy. Jemčina ve staročeštině znamená: vorová propust. Souvisí to tak i s historií popisovaného místa. Jemčinou se zabývala Markéta Šantrůčková ve své knize: Krajinářská tvorba Jana Rudolfa Černína: Vznik a vývoj parků v Krásné hoře, Jemčině, Petrohradě a Chudenicích. O myslivosti na Jemčině z historického hlediska psal Lumír Kothera v časopise myslivost ročník 2005 číslo 5 název: Slavné parforsní hony probíhaly u Černínů na Jemčině. Neměly, ale dlouhého trvání. Konaly se kolem 30 let a poté byly pro svou nákladnost zrušeny. Těšily se velké oblibě v dobách svého konání. A jezdila na ně šlechta z dalekého okolí.

2 Cíle práce

Vyhodnocení současného lesnického hospodaření a mysliveckého managementu na území bývalé obory Jemčina. Posouzení vlivu historických majitelů a rodiny Wachtelů na současný stav lesa a úroveň myslivosti.

Hlavním cílem mé práce bylo vypracovat přehled sledovaného území z lesnického a částečně i mysliveckého hlediska.

3 Metodika

Popis sledovaného území: Polesí Jemčina se nachází v Jihočeském kraji v okrese Jindřichův Hradec. Leží v Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko v přírodní lesní oblasti číslo 15 Jihočeské pánve- Třeboňská pánev.

Postup sběru dat a informací:

Z části jsem našel materiály k sepsání mé práce v Jihočeské vědecké knihovně. Dále mi některé materiály doporučil prof. Ing. Ivan Roček CSc. Navštívil jsem i Lesní správu LČR v Jindřichově Hradci, která spravuje Jemčinu v dnešní době. A něco je i z internetových zdrojů. Poté jsem z těchto získaných materiálů vytvořil svou práci.

4 Výsledky

4.1 Historie obory Jemčina

4.1.1 Lesnický rod Wachtelů

Ze čtyř generací Wachtelů,kteří nepřetržitě působili v lesnických službách na jindřichohradeckém panství rodu Černínů, lze dobře pozorovat význam mnohaletého působení starých lesnických rodů a tím i vývoj lesního hospodářství v dané oblasti. Osudy jindřichohradeckých lesů srůstají s osudy Wachtelů a vytvářejí s nimi jeden celek.(Frič a kolektiv, 1958.)

Jiří Mikuláš Wachtel

Je nejstarším příslušníkem jindřichohradeckých Wachtlů. Narodil se r. 1726 v Nové Soli nad Odrou ve Slezsku. Jeho učitelem byl knížecí dvorní myslivec Josef Michelbehra ze Zahání. Když se vyučil, vydal se do ciziny na zkušenou a poté, když se vrátil, získal výuční list.

Možná to bylo způsobeno manifestem Marie Terezie ke Slezanům z r.1744 podporovaná účast na Pruském odboji, nebo také poměry na zaháňském dvoře, když zvítězil Bedřich II. To zapříčinilo, že někdy po míru drážďanském (r. 1745) přešel J.M. Wachtel do Čech a nastoupil do zaměstnání na Kovářském panství. Bylo to v polesí Nový Dvůr. Když se toto panství prodalo, přešel s jinými černínskými úředníky na jindřichohradecké panství a to se stalo pro jeho rod trvalým působištěm.

Po příchodu mladého Wachtla na Jindřichohradecko v padesátých letech je samozřejmé, že už měl vcelku bohaté zkušenosti a značný rozhled, proto se zde dobře uplatnil. I přesto, že hlavní náplní jeho služby bylo organizování parforsních honů, které vyžadovaly značnou činnost výchovnou, instrukční a výkonnou, přesto i lesní provoz si vyžádal velkého úsilí.

Založení Jemčinské obory a směny dominikálních pozemků za pozemky církevní a selské k arondaci a také stavba spojovacích silnic a vnitřní sítě cest, které byly přizpůsobené potřebám myslivosti, budování nových mysliven a hájoven vyžadovaly mnoho času a starostí. Těžení lesů, které bylo v té době prováděno toulavým způsobem. Zpracovával se hlavně soušový materiál na milířové dříví pálené na uhliskách pro potřeby chlumských hutí. Nebylo to jednoduché pro velkou rozlohu lesů. Uplatňovala se přirozená lesní obnova s nepříznivým vlivem lesní pastvy. Postupně se začínají uplatňovat snahy o výrobu užitkového kmenového dříví a jeho plavbu po zatím ještě nesplavněné Nežárce. Dříví se plavilo od Soběslavi r. 1768. Myslivost má ještě přednost před zájmy rodícího se lesního hospodářství.

Do této rušné doby poznamenané myslivostí se nám promítá i Wachtelovo soukromí. Ženat byl dvakrát. První manželka Terezie za svobodna Bártová, pocházela z Budyně nad Ohří. Její otec byl vrchním na ditrichsteinském panství Pomyšl. Narodili se jim tři synové a jedna dcera. Terezie zemřela r.1772. Prvorozený syn Antonín Jan Jiří Tadeáš se poté stal jeho nástupcem. Druhá manželka Anna Kateřina rozená Ročková, byla dcerou černínského pokladníka. Zemřela r. 1781. Wachtel ji dlouho nepřežil. Zemřel v Jindřichově Hradci r. 1787.

Jan Tadeáš Wachtel

Antonín Jan Jiří Tadeáš Wachtel se narodil 19. února 1763. v Jindřichově Hradci. Rostl v období, kdy se na Jemčině myslivecký život rozvíjel do nejhonosnějších forem. A proto se nelze divit, že se věnoval myslivosti a s ní také i lesnictví. Roku 1780 se snažil o místo osobního myslivce u mladého hraběte Jana Rudolfa, který si přechodně zřídil malý lovecký zámeček Na Fabiánku v Markytských horách, to vše jen dočasně než se přebudoval zámek na Jemčině. V době, kdy zemřel jeho otec byl jmenován nadmyslivcem, což svědčilo o oblibě, jakou měl s rodem Černínů. Jan Tadeáš musel být vzdělán i technicky, protože ho brzy nato pověřil hrabě systematizací lesů panství Petrohrad a Krásný dvůr. Dostal za to příplatek 50. zlatých k platu a také obrok pro koně. V Petrohradě dostal byt a bylo stanoveno jeho pořadí v zámeckém úřednictvu.

Jan Tadeáš v této životní době psal četné rukopisné zprávy o jeho studijních cestách a to jak do zahraničí, kde navštívil Sasko, tak i po domácích panstvích, kde byl v Zásmukách, Vlašimi, Jemništi a Konopišti. Lze najít rukopisy soukromých systemizačních prací např. (lesů hraběte Chotka), nákresy cest a další.

Byl nejspíš mužem značného rozhledu, a proto ho hrabě jmenoval a to již 30. října 1789 lesmistrem jindřichohradeckého panství a v neposlední řadě i ředitelem jemčinských honů. Jemčina byla od r. 1790. stálým sídlem hraběte Rudolfa a měla se tak stát místem každoročních štvanic. Jan Tadeáš se věnoval nejen pořádání náročných parforsních honů, což bylo v jeho služebním zájmu, ale věnoval se i lesnímu hospodářství. Lze to spatřit zvláště na systemizačních elaborátech lesů jindřichohradeckého panství, které byly vypracovány v r. 1789. a 1808.

Lze říct, že Jan Tadeáš Wachtel byl významným lesníkem. Už r. 1790. se zabýval přirozeným zmlazováním lesů a to konkrétně tmavou sečí „staré formy“ a to už rok předtím, než přišel G.L. Hartig se svým průkopnickým dílem „ Anweisung zür Holzzucht für Förster“. Wachtel se k tmavé seči vrací r. 1802.

Obrovské náklady na jemčinské hony tak zvyšují požadavky na hospodářství, kde lesy s vysokou zásobou dřeva začínají hrát významnou roli. Wachtel tak začíná éru intenzivního lesního hospodářství tím, že zvýší počet stavu lesního dělnictva. Založí také Novou Ves (Schönborn r. 1803.) a připravuje návrh dálkové vodní dopravy kmenového dříví tím, že se splavní řeka Nežárka asi r. 1805. Když bojoval za tento návrh s vrchním J. Hauskou, který návrh označil jako „největší neštěstí“ lze vidět s jakým neporozuměním se tehdejší lesní hospodářství potkávalo.

Wachtel svými odbornými znalostmi přesahoval rámec místního pracovníka jak se můžeme dočíst z jeho korespondence s C.k. vlasteneckou hospodářskou společností v Praze a také z diplomu ze dne 3. ledna 1813, kterým byl jmenován členem této společnosti.

Počátkem 19. století tvoří lesní porosty na Jindřichohradecku dvě různé skupiny: Jsou to přirozené, dosud jen toulavě obhospodařované lesy dubobukové také bučiny a porosty bukojedlové s přimíšeným javorem

a smrkem. A poté po těžebních zásazích postupně nastupující porosty převážně smrkové. R. 1818. se Wachtel vážně zamýšlel, jestli není nebezpečný takový přesun v druhové skladbě lesů. Navrhoval okamžité zastavení holosečí při těžbě přirozených lesů smíšených a doporučoval je jen tehdy, když se mýtily lesy smrkové. Asi tušil, jaké nebezpečí hrozí lesům po jejich přeměně na stejnorodé smrčiny.

Nad Jemčinou se r. 1822. 26. července přehnal mezi-1.-2. hodinou po poledni od severozápadu větrný orkán. A díky tomu, že porosty byly otevřené větru svým rozdělením alejemi, tak ležely porosty v několika málo minutách převráceny a polámány na zemi. Poté přišlo ještě krupobití, které se dostavilo spolu s vichřicí. Tím vším byla postižena i zvěř, která zde žila.

Hrabě Eugen Černín se rozhodl po Wachetových rozkladech zrušit jemčinské štvanice a také se zmenšila rozloha obory. Tím nastala Wachtelovi horečná práce s likvidací jemčinské honitby. Nejvíc práce měl se zpracováním rozsáhlých polomů. Nežárka ještě nebyla splavněna, jak navrhoval Wachtel a tak se dřevo prodalo hornímu úřadu v Chlumci u Třeboně, který je na místě pálil na dřevěné uhlí. Značnou část se však podařilo prodat budějovickému podnikateli Vojtěchu Lannovi a tak byla kalamita r. 1827 celkem zlikvidována.

Bylo to v pravý čas, protože od r. 1824 se zde ve větší míře začíná objevovat kůrovec. I přes narůstající tábor obhájců holosečí se Wachtel snaží v době likvidace kalamity dodržet toulavý způsob hospodářství. (r. 1825).

Po likvidaci kalamity r. 1827. 22. ledna. Wachtel umírá.

Z jeho osobního života vyčteme, že byl třikrát ženat. S první manželkou Marií Annou, která byla dcera Kašpara Adlera z Chebu, měl dceru Rozinu. S druhou manželkou, dcerou Francka, jenž byl ředitelem černínského panství Červený Hrádek, měl syna Ferdinanda. Když zemřela jeho druhá manželka tak si vzal její sestru Kateřinu. S tou měl ještě čtyři děti: Jindřicha, Jiřího, Františka a Annu. Syn Jiří Ferdinand pokračoval v jeho šlépějích.

Jiří Ferdinand Wachtel

Narodil se 14. dubna 1806 v Jindřichově Hradci. Ve svém rodišti navštěvoval hlavní školu i šestitřídní gymnázium. U svého strýce, nadlesního Paulera na Jemčině trávil nejraději svůj čas. I díky strýci dosáhly hony na Jemčině svého vrcholu. Už jako gymnazista se jich Jiří Ferdinand účastnil. Když dokončil gymnázium, odebral se na filozofii do Prahy a poté navštěvoval i technická studia. Tím pádem dosáhl na svoji dobu nejvyššího odborného vzdělání pro lesnický obor, který si vybral jako svoje budoucí povolání.

Dekretem z 6. června 1826 byl na panství jindřichohradeckém jmenován inženýrem. Než však mohl plně rozvinout své schopnosti, umřel jeho otec Jan Tadeáš a díky tomu se správa jindřichohradeckých lesů ocitla nejprve v rukou nadlesního Wolfa a později u nadlesního Humela. Mladý Wachtel byl nejprve zaměstnán na systemizačním elaborátu z r. 1828. Postupně přešel k zařízení lesů podle Cottovy staťové soustavy hmotové a k prvnímu řádnému zaměření lesů. Zařízení předcházelo od r. 1834 zpřístupnění hlavních komplexů cestami. A poté pokračovalo v zaměření a rozdělení lesů. To vše provedl Wachtel mezi lety 1838-1841. Zřejmě použil směrnice jeho otce, který připouštěl holoseč jen v porostech převážně jehličnatých, zatímco v porostech většinou listnatých prosazoval obnovu tmavou sečí.

Nejprve bydlel v Bažantnici, odkud dělal taxační práce. R. 1840 se odstěhoval na Jemčinu, kde dostal k ruce adjunkta. Byla mu svěřena veškerá technická agenda jako inženýru panství. Místní závody, jichž nebylo tolik, nemohly spotřebovat větší množství dříví, a proto ještě toho roku mu bylo nařízeno zbudovat dvě železné hutě. A to (Karolínská, Eugenov), ta se nacházela pod hrází rybníka Holná, jejíchž vod bylo použito k pohonu hamrů. Sledoval tím zvýšení odbytu dříví, které se projevilo zvláště od roku 1842, kdy Evžen Karel Černín uzavřel s c.k. loďmistrem Vojtěchem Lannou z Českých Budějovic smlouvu o dodání 130 000 sáhů dříví. Obě hutě převzal pod svůj provoz tentýž podnikatel a to roku 1844. Smlouva z r. 1842 se stala významným závazkem a firma se zavazovala k toku, že splavní řeku Nežárku od Stráže nad Nežárkou až do Veselí nad Lužnicí a tím by se dalo dříví plavit až do Prahy. O to usiloval už počátkem 19. století Jan Tadeáš Wachtel.

Po zařízení jindřichohradeckých lesů a vybudování hutí byl Wachtel 14. července 1842 jmenován lesmistrem a také přeložen na černínské panství Petrohrad. Nebyl tam však dlouho, protože zemřel lesmistr Huml a tak se Wachtel vrátil již 16. srpna 1844 na Jindřichohradecko ve funkci lesmistra.

V roce 1848 můžeme nahlédnout i do Wachtlova poměru k veřejnému životu. V Jindřichově Hradci byl Wachtel zvolen velitelem národní gardy a díky jeho významné účasti byly založeny za dvorem Lištným sady a pojmenovány byly sady Wachtlovými.

I přes kalamity, které postihly především borové a smrkové monokultury, bylo lesní hospodářství na Jindřichohradecku považováno za jedno z nejlepších v zemi. Z rozhodnutí České lesnické jednoty uspořádat svůj šestý sjezd ve dnech-1.-4. srpna 1853 v Jindřichově Hradci je vidět jak významné to bylo. Sjezd vzorně připravoval sám Wachtel a seznámil účastníky s historií a přehledem lesního hospodaření a také zasáhl významně do sjezdového jednání zvláště s otázkou probírek, sponu, vylepšování a v otázce školské. V lese byl na památku sjezdu zřízen pomník.

Lesní hospodářství nabývá od poloviny 19. století v celé ekonomii Jindřichohradecka již vedoucího postavení. A můžeme to pozorovat na změně kultur a to v letech 1847-52. Byly zalesněny rozsáhlé pastviny asi (150 ha) a to modřínem. Začalo se využívat i rozsáhlých rašelinišť r. 1852.

Větrolomy, které postihly jindřichohradecké lesy dne 3. prosince 1868, byly ničivé. V té době se začíná projevovat odklon od zavedených způsobů hospodaření a to zvláště od studijní cesty, kterou podnikl Wachtlův syn Jiří Václav do ciziny v roce 1870. Další polomy v roce 1875 to vše ještě urychlily. A to vše ovlivnilo jak přechod v prostorové úpravě k volnějšímu porostnímu hospodářství (v novém hospodářském plánu z roku 1876.), tak i navracení se k smíšeným porostům s přirozenou obnovou. Tento rok oslavil Wachtel jubilejní 50. výročí své činnosti. Významnou událostí se stala tato jeho oslava.

Jiřího F. Wachtla již nezaujaly nové směry zaváděné v lesním hospodářství, a tak odešel 1. ledna 1878. po službě trvající 52. let do pense s čestným darem 1000. zlatých a s titulem lesního rady.

Stále více se Jiří F. Wachtel zajímal o literární práci. S velkým zájmem se účastnil založení jindřichohradeckého černínského archivu roku 1865 a také v něm trávil mnohé chvíle na sklonku svého života. Dějiny loveckého zámku Jemčina vydal v roce 1875. Vyšly pod názvem „ Memorien des gräflich Czerninschen Schlösses Gestutthof , nachst Neuhaus“. Bylo to pokračování rukopisné kroniky Jemčiny od zdejšího kaplana Ondřeje Polstera. Dodatky přišly v letech 1875-81. Zpracoval kromě toho i řadu pověstí jindřichohradeckého a chudenického okolí. K životopisu malíře Tkadlíka také nemalou měrou přispěl. Psal i menší statě do „Mittheilungen des Vereines fur Geschichte d. D. i. B“. „ Neuhauser Anzeiger“ a další. Pouze v rukopisu se dochovaly jeho lovecké anekdoty (z roku 1871) a jedna veselohra.

Zajímavostí je, že Alois Jirásek použil Wachtelových pamětí pro svoji povídku „ Záhořanský hon“. Na tento zdroj byl upozorněn černínským archivářem Fisherem, když pobýval v Jindřichově Hradci a to začátkem srpna roku 1887. Také se po J.F. Wachtlovi zachovala velmi bohatá korespondence s vynikajícími představiteli lesnického světa z počátku druhé poloviny 19. století.

Jiří Ferdinad Wachtel se oženil pouze jednou a to v roce 1834. Jeho ženou se stala Jana dcera Václava Sedláčka, nadporučíka pěšího pluku čísla 54 v Olomouci. Měli spolu celkem pět dětí: Josefinu, Kateřinu, Marii, Jiřího a Václava. Ve Wachtelových stopách se vydal syn Jiří Václav.

Jiří Ferdinand Wachtel zemřel 23. ledna 1884 v Jindřichově Hradci.

Jiří Václav Wachtel

Jiří Václav Wachtel narozen 28. ledna 1847. v Jindřichově Hradci. Poté co dokončil studia na gymnáziu, byl dán na lesnický ústav v Bělé pod Bezdězem. Zde byl jeho učitelem ředitel školy Ferdinand rytíř Fiscali. Ten byl s jeho otcem v písemném i přátelském styku a to již od dob jeho počáteční práce na panství Jindřichohradeckém.

Když ukončil studia, byl Jiří Václav poslán svým otcem a to i v duchu rodinné tradice na zahraniční studijní cestu do Německa (roku 1870.). V té době už dochází k odklonu od holosečí s umělou obnovou a začíná se s přirozeným

zmlazováním. Jiřímu Václavovi se to líbilo a přislíbil s tím pokračovat i doma na Jindřichohradecku. A to i díky tomu, že se mohl těšit důvěře Černínů. Díky práci svých předků mohl považovat Jindřichohradecko za své samozřejmé působiště. Navázal tak na rodinnou tradici.

Po návratu z cest a po nástupu do služby prosadil u svého otce, aby mu v polesí Dubovice byla dána plocha k vyzkoušení nových způsobů hospodaření. Byl zde vysoký stav zvěře jelení a srnčí což velmi ovlivňovalo výsledky hospodaření. Bylo tak třeba oplotit celkem rozsáhlé území přirozeně zmlazovaných porostů. Na tu dobu to byl vysoký požadavek, protože se jednalo o plochu asi 50 hektarů. Bylo také nutno překonávat překážky v podobě nedůvěry výkonného personálu, který byl zvyklý na šablonu umělé obnovy. O překonání těchto obtíží má největší zásluhu tehdejší majitel a jeho stanovisko, že pod dojmem nezvladatelných škod, které byly způsobeny ponravou na uměle zalesňovaných velkých holosečích. Doslova řekl mladému Wachtlovi v říjnu po honu v roce 1809. na polesí Markéta: „Podívejte se, tyhle všechny porosty vznikly přirozeným způsobem, jsou nestejnověké a smíšené, takové bych to tu chtěl zase mít.“ A tak se stalo, že v letech 1869-70. byly započnuty přípravné zásahy podle způsobu Hartigovy tmavé seče a mohly být úspěšně dokončeny. Do přirozeně se zmlazujícího bukového náletu byl přidáván žalud a vznikla tím zdařilá buková mlazina s příměsí dubu.

Toto první přirozené zmlazení je označováno jako „ starý Dunkelschlag“ ve starých spisech a brzy bylo známým předmětem četných exkurzí. Při dalších obnovních pracích se uplatnily výsledky, jichž se dosáhlo. Zvláště pak když se objevily nové pohromy jako větrolamy z roku 1868 a sněholomy z roku 1875.

Wachtel se proto zaměřil na větší věkové rozrůznění nově zakládaných porostů. Dalších úspěchů dosáhl zpřesněním těžebních zásahů a to konkrétně v partiích stinných dřevin. Jeho zkušenosti byly použity v novém zařízení lesů z roku 1886. A to zpracovaného podle zásad volného porostního hospodářství opírajícího se při zjišťování výnosové nepřetržitosti a o hmotu. Všechno směřovalo k jednomu základnímu cíli: a to porosty těžit v době jejich mýtní zralosti bez ohrožení porostů sousedních a při dodržení normálního poměru tříd věkových.

Roku 1891 začala lesy ohrožovat bekyně mniška. Wachtel jí věnoval velkou pozornost a uplatnil své zkušenosti v „ Österreichische Forst und Jagtzeitung“, kam psal. A to 25. března 1892.

V roce 1903 dostal Wachtel uznání za svou práci a to udělením záslužného kříže císaře Františka Josefa. Z mnoha blahopřání převážně z vysokých kruhů si vybral ta nejdražší. Bylo mezi nimi i lidově zdobené blahopřání od plavců na Nežárce.

Podle „Gayerových zahrádek“ se tehdy prováděla obnova lesů. Do jehličnatých porostů se znova zaváděl buk a to v oplocených kotlících. Brzy se však objevily i nedostatky tohoto způsobu obnovy. A to hlavně z hlediska prostorové úpravy. To Wachtel řešil soustředěním těžebních zásahů do severních násekových porostních stěn. A k tomu současně používal předsunuté kotlíky a tím se dosahovalo kýžené porostní různověkosti a nestejnorodosti.

Mohlo by se zdát, že Wachtel tímto postupem a to prostou kombinací dvou soustav prostě vytvořil třetí soustavu. Pokud sledujeme vývoj soustavy tak věc vypadá zcela jinak. Přes seč kotlíkovou dospěl Wachtel k okrajové seči. Obě se tak stávají fázemi jen nové vyšší soustavy. Je zajímavé, že Wachtel předešel Wagnera. To ostatně potvrzuje i sám Wagner, když píše ve svých: „Grundlagen der raumlichen Ordnung im Walde“: „Eine wertvolle Bastatigung dieser Ausfuhrungen verdankt Verfasser der freundlichen Mitteilung von Forstrath Wachtel-Neuhaus-Bohmen.“ Tento Wachtelův postup byl označován v této době jako: „vorgreifender Femelshlag mit nachruckender Blendersaumschlag“ to znamená: (pokračující těžba výběrná s následující sečí obnovnou).

Do dalších zařizovacích operátů této doby se promítají zkušenosti z této soustavy a to z let: (1891-1909). Pro českou i rakouskou lesnickou veřejnost se staly předmětem nejširšího zájmu.

Velmi významné místo v propagaci Wachtelových pěstebních zásad připadlo na 48. sjezd „České lesnické jednoty“ v Jindřichově Hradci konaného ve dnech 5-9. srpna 1894. Zde promluvil vrchní lesní rada Fiscali, který plně ocenil výsledky Wachtelova systému slovy: „Vše v pravý čas, na svém místě a bez vší šablony“. Souhlasný referát přednesl i Julius Wiehl. Exkurzí na počátku 20. století stále přibývalo.

I ve Wachtelově korespondenci můžeme sledovat stejně spontánní obdiv.

Z českého lesnictva přijal od Wachtela mnoho profesor dr. Sigmond, který na Plzeňsku započal své postupy zcela podle Wachtela. I Hugo Konias, svérázný pěstitel na opočensku, se učil v Jindřichově Hradci. Také moravský interpret Wagnerův, E. Wessely z Budiškovic, jak to tak vypadá, těsně souvisel se svým vývojem s Wachtelem.

Wachtel byl i uvědomělý ochránce přírody a lesní estetik. To se u něho projevovalo mnoha zájmy o staré stromy, o estetickou úpravu lesů a také zřizoval sady na pustých místech. Vysoká škola zemědělská v Brně uctila památku Wachtlovu a to ve „Slavíně“ školního lesního statku. Také má pomníky v Jindřichohradeckých lesích a sadech.

Wachtel umírá 29. března 1912. ve věku 65 let v Jindřichově Hradci. S manželkou Josefou rozenou Andorferovou, měl celkem sedm dětí. Poskytl jim pečlivou výchovu a také bohaté jazykové vzdělání. Markéta, pozdější vynikající sokolská pracovnice, byla také pečlivou kronikářkou rodu. Dále měl Josefu, Hermínu, Janu, Jiřího, Marii a Jindřicha, který byl svědomitým pokračovatelem na lesnické dráze otců, ale už ve službách československých státních lesů.

4.2 Stav lesů na Jindřichohradecku

Lesy jindřichohradecké kde smrk zabíral jednu třetinu, jedle jednu čtvrtinu po jedné pětině borovice a zbývající jednu šestnáctinu dub a javor. To vše nám v roce 1816 popsal zdejší lesmistr Jan Wachtel a také pro ně vypracoval v letech 1839-1841 lesní hospodářský plán. Můžeme ho najít v Jindřichohradeckém archivu, kde se nachází i taxační elaboráty.(Nožička, 1957). Pro panství Jindřichohradecké však byly první systematizační elaboráty vypracovány už na počátku 19. století. Také se zde kromě modřínu pěstovala i vejmutovka.

V letech 1835-1837 se vypracoval lesní hospodářský plán i pro sousední panství Kardašova Řečice, zde byly nejvíce zastoupeny borovice, smrk a jedle, ale jen málo dub, olše, bříza a osika. Modříny se zde pěstovaly od druhého desetiletí 19. století.

4.2.1 Obora na Jemčině

Jemčina se skládá z rozsáhlé obory a parkově upraveného zázemí při zámku Jemčina. Jde o rozsáhlou krajinářskou úpravu.(Šantrůčková, 2014). Osada Jemčina, kterou tvoří zámek, hospodářský dvůr a několik obytných budov, je součástí obce Hatín a leží v okrese Jindřichův Hradec v Jihočeském kraji. Nejvýznamnějším městem v okolí je již zmiňovaný Jindřichův Hradec. Dříve byl sídlem jindřichohradeckého panství, jehož byla Jemčina součástí. Dnes je pro tuto oblast obcí s rozšířenou působností. Rozloha celého areálu je asi 2300 ha. Z toho 2288 ha činí plocha obory včetně velkého rybníku Holná o rozloze 245 ha a 20 ha zabírá plocha parkově upraveného okolí okolo zámku. Na jihu a západě je obora vymezena řekou Nežárkou, na severu se rozkládala až ke katastrální hranice obce Hatín. Ta byla dříve hranicí mezi jindřichohradeckým a kardašovořečickým panstvím. Na východě se k jemčinské oboře počítá i rybník Holná, který však již leží v katastru obce Ratiboř. A sám zámek se nachází na jihozápadě lesního komplexu obory.

4.2.2 Přírodní podmínky a zákonná ochrana

Ze všech krajinářských úprav Jana Rudolfa Černína je Jemčina tou nejrozsáhlejší.(Šantrůčková, 2014). A díky tomu jsou přírodní podmínky rozmanitější než v jiných parcích. Geologické podloží je tvořeno předprvohorními a prvohorními krystalickými horninami, které jsou protaženy v pásech od jihozápadu k severovýchodu. Od severu k jihu na sebe navazují žuly (pozdně variské magmatity) a ruly až migmatity (moldanubikum). Zvláště v severovýchodní části jemčinských lesů tvoří řadu skalních výchozů v podobě balvanitých kup. V údolí Nežárky mezi Jemčinou a Zadním dvorem jsou horniny klikovského souvrství (pískovce a jílovce) svrchnokřídového stáří. Horniny jsou překryty čtvrtohorními fluviálními sedimenty (hlíny, písky a štěrky). Poloha území v systému geomorfologického členění České republiky je následující: provincie Česká vysočina, subprovincie Česko-moravská soustava, oblast Jihočeské pánve, celek Třeboňská pánev, podcelek Kardašovořečická pahorkatina a okrsky Veselská pahorkatina na západě a Plavská pahorkatina na východě. Obě pahorkatiny jsou ploché se slabě rozčleněným povrchem. Toto území leží na východním okraji Jihočeských pánví při hranicích s Českomoravskou vrchovinou, a to ovlivňuje jeho charakter. Reliéf je plochý či mírně zvlněný. Pozvolna se zvedá k severovýchodu a u Nežárky je dobře vidět říční terasy a niva. Nadmořské výšky se pohybují od 420 m.n.m. na soutoku řeky Nežárky a Holenského potoka po 494,7 m.n.m. vysoký kopec Hraničník na severovýchodním okraji jemčinského komplexu. Obvykle se však zdejší skalní výchozy nacházejí ve výškách okolo 450 m.n.m. Nejznámější jsou Kočičí (451 m.n.m.) a Jezevčí vrch (457 m.n.m.) v centru obory. Půdy se vyvinuli v závislosti na podloží a dalších podmínkách. Na zamokřených místech převládají gleje. Jinde kolem Nežárky je fluvizem glejová. Východně od Nežárky na jejích terasách vznikla regozem arenická a v ostatních částech převládá modální kambizem.

Nejvýznamnějším vodním tokem v oblasti je řeka Nežárka, která tvoří západní a jižní hranici jemčinských lesů. I přes to, že se na ní dělaly úpravy a regulace koryta, jsou na ní dosud zachovány zbytky meandrů. Zleva se do ní mezi Šimanovem a Jemčinou vlévá Nová řeka. To je významné dílo Jakuba Krčína z let 1584-1585, jímž odvedl vodu z Lužnice a třeboňských rybníku do Nežárky.

S tím souvisí i název místa Jemčina, který vznikl ze staročeských výrazů pro soutok a propust na jezu. Na severu protéká poměrně hluboce zaříznutým Evženovým údolím Holenský potok. Ten se vlévá do Nežárky v místě zvaném U Pecáka a je zároveň nejnižším místem celé krajinné úpravy. Na Holenském potoku jsou proti proudu rybníky Dolní Vydýmač, který je funkční, pak dlouhodobě vypuštěný Horní Vydýmač a především Holenský rybník, který je se svou rozlohou 245 ha největší a zároveň nejstarší. Byl založen již ve 14. století a nachází se v něm ostrůvek nazvaný v době zakládání obory Naxos. Druhým největším vodním tokem je Hatínský potok na němž jsou proti proudu nad sebou tři rybníčky. Dolní Jezuitský, Horní Jezuitský a Pauler, které také vznikly ve 14. století na místě takzvaných Dědíkových blat. Dalšími toky v oboře jsou Komáří potok s rybníkem Nepraš, Jelení potok a pak také několik menších potůčků a odvodňovacích struh, které sloužily k odvádění vody z tohoto dříve velmi podmáčeného území. U zámku je Jemčinský rybník z poloviny 18. století. Nachází se na Hatínském potoce. A ještě malá novodobá vodní nádrž v areálu hospodářského dvora. Toto území patří podle Quittova členění do mírně teplé oblasti (MT9) s dlouhým, teplým létem a s poměrně krátkou a mírně teplou zimou. Průměrná roční teplota je 7-7,5 °C z toho průměrné červencové teploty jsou 17-18 °C a průměrné lednové teploty jsou -3 až -4 °C. Průměrný roční úhrn srážek je 650 mm. Oblast patří do Třeboňského bioregionu. Potencionální přirozenou vegetací je na severovýchodě biková bučina (L u z u l o- F a g e t u m) a na západě a jihu biková, a nebo jedlová doubrava (L u z u l o a l b i t e- Q u r c e t u m p e t r a e g e, A b i e t i-Q u e r c e t u m). V nivě Nežárky pak střemchová doubrava a olšina (Q u e r c u s r o b u r, P a d u s A v i u m, A l n u s G l u t i n o s a- P a d u s A v i u m) s ostřicí třeslicovitou (C a r e x b r i z o i d e s). Místy v komplexu s mokřadními olšinami (C a r i c i e l o n g a t a e – A l n e t u m) a společenstvy rákosin a vysokých ostřic (P h r a g m i t o-M a g n o c a r i c e t e a). Rekonstruovanou přirozenou vegetací jsou podél Nežárky luhy a olšiny (A l n a-P a d i o n, A l n e t a g l u t i n o s a e, S a l i c e t e a p u r p u r e m), západně od Holné bikové bučiny (L u z u l o-F a g i o m) a na ostatních plochách acidofilní doubravy (Q u e r c i o n r o b o r i-p e t r a e a e).

Celá jemčinská obora se nachází v chráněné krajinné oblasti Třeboňsko a to konkrétně ve druhé zoně CHKO a v ptačí oblasti Třeboňsko. V úzkém pásu podél Nežárky se táhne evropsky významná lokalita Lužnice a Nežárka, která

právě na Jemčině začíná. Byla vyhlášena kvůli ochraně práchníka hnědého (O s m o d e r m a e r e m i t a), piskoře pruhovaného (M i s g u r n u s f o t i l i s), velevruba tupého (U n i o c r a s s u s) a vydry říční (L u t r a l u t r a). Západní část jemčinských lesů je vymezenou genovou základnou pro smrk a třeboňskou borovici, pro niž je tato lokalita velmi významná. Většina lesních porostů je ale vedena jako běžný hospodářský les. Na okraji lesního komplexu se nachází nebo nacházelo několik památných stromů. Mohutné stromy, zejména duby a lípy stojí na parkově upravené louce pod zámkem Jemčina a dále proti proudu Nežárky mezi Jemčinou a Zadním dvorem. Památnými jsou nebo byly tyto stromy:

Alej u Jemčiny- lipová alej vedoucí od Jemčiny k Šimanovu, sledováno je 9 nejstarších lip, stáří stromů v aleji se pohybuje nejčastěji v rozmezí 100 až 200 let, ale někteří jedinci mohou být i starší. Byla vyhlášena v roce 1988.

Buk u rybníka Velká Holná- vyhlášen roku 1988, ochrana zrušena k 13.1.2010., protože roku 2005 začal usychat, dnes je z něj už jen torzo. Podle měření z roku 2005 měl obvod kmene 482 cm, stáří 150 let, výška 25 m.

Dub u Nežárky-vyhlášen roku 1988, největší dub na Třeboňsku, obvod kmene 850 cm (k roku 2007), stáří 450 let, výška 25 m (k roku 2008).

Dub u Zadního dvora 1- dříve dub u Hatína, vyhlášen roku 1988, obvod kmene 550 cm, stáří 250 let, výška 20n m (k roku 1982).

Dub u Zadního dvora 2 – dříve dub u Hatína 3, vyhlášen roku 1988, obvod kmene 670 cm, staří 250 let, výška 22 m (k roku 1982).

Dub u Zadního dvora 3 – dříve dub za vodojemem, vyhlášen roku 1988, obvod kmene 580 cm, stáří 250 let, výška 18 m (k roku 1982).

Dub u Zadního dvora 4 – dříve Dub u Zadního dvora, vyhlášen roku 1988, obvod kmene 590 cm, stáří 250 let, výška 21 m (k roku 1982).

Dub u Zadního dvora 5 – dříve Dub u Hatína 2, vyhlášen roku 1988, obvod kmene 560 cm, stáří 300 let, výška 22 m (k roku 1982).

Dub u Zadního dvora 6 – dříve Dub u Hatína 1, vyhlášen roku 1988, obvod kmene 640 cm, stáří 350 let, výška 36 m (k roku 2003).

Hatínský klen – vyhlášen roku 1988, ochrana zrušena k 13. 1. 2010. v květnu 2003 spadl při vichřici, obvod kmene 565 cm, stáří 300 let, výška 25 m (k roku 1995).

Lípa u Nežárky – vyhlášena roku 1988, ochrana zrušena k 13. 1. 2010, roku 2006. se rozlomila, obvod kmene 835 cm, stáří 420 let, výška 24 m (k roku 1995).

Kromě památných stromů můžeme na parkové louce pod zámkem Jemčina a v aleji Jemčina Šimanov nalézt další mohutné duby a lípy. Jejich odborné šetření a evidenci provedla v letech 2001 až 2002 firma Aleš Friedrich. V následujích letech byla provedená nová výsadba jako doplnění stávajících stromů, aby se postupem času nahradili dožívající velikáni. Zhruba uprostřed obory se nachází lesní regionální biocentrum s názvem Kočičí vrch. Okrajem do Evženova údolí zasahuje regionální biocentrum Pávek. Výměrou Jemčiny prochází regionální biokoridory Kočičí vrch – Pávek, Kočičí vrch – Vilemínka a Kočičí vrch – Žabov a po jeho okraji regionální biokoridor Nežárka. Také je ohraničeno sedm lokálních biocenter a je propojujících biokoridorů. Celý systém územní ekologické stability je v této lokalitě funkční.

Zámek Jemčina byl prohlášen v roce 1963 kulturní památkou spolu s přilehlými hospodářskými staveními a parkovou loukou u Nežárky. Ve stejném roce byly za památku prohlášeny dvě proti sobě stojící sochy Tekla a socha svatého Šebestiána, které se nachází při Hradecké silnici. A také je památkou dům č.p. 13. v Evženově údolí u Dolního Vydýmače. V roce 1978 se uvažovalo vyhlásit Jemčinské lesy klidovou zonou, ale od záměru se upustilo. Podobně neúspěšné se ukázaly i dva pokusy o zřízení krajinné památkové zony.

4.2.3 Vznik a vývoj obory a parku Jemčina

Jan Rudolf Černín začal uvažovat o založení obory na Jemčině ještě před dokončením parku v Krásném dvoře.(Šantrůčková, 2014). Chtěl zde pořádat tehdy velmi oblíbené parforsní hony. Toto dílo mělo mít zcela nový krajinářský rozměr a charakter. V Krásném dvoře vznikal spíše park podle poslední mody. Oproti tomu na Jemčině se vše podřizovalo potřebám lovu.

Kompozice při stavbě proto vycházela z pozdně barokního a secesního osového členění v porostech lesa a to pomocí průseků. Tato lokalita se ukázala jako vhodná a našli bychom na ní i mnoho výhod. Zejména proto, že se zde nacházely hluboké lesy, které už byli i v minulosti lovecky využívány. Samotný lovecký zámeček zvelebil a rozšířil Prokop Vojtěch Černín otec Jana Rudolfa. Pro pořádání velkých parforsních honů se výborně hodil zdejší jen mírně zvlněný terén. Hony byly pořádány především na jeleny. Jejich hlavním rysem bylo, že jezdci na koních se smečkou speciálně vycvičených psů jelena štvali, dokud nepadl vyčerpáním. A kvůli tomu se tento typ lovu odehrává v rozsáhlých lesních komplexech, které jsou rozdělené alejemi a jezdci a lovci se v nich mohou dobře pohybovat a snadno orientovat.

V roce 1789 se začali dělat první úpravy podle přání Jana Rudolfa a hlavní rysy obory byly dokončeny v roce celkem brzo a to v roce 1791. Dobré výchozí podmínky a velké úsilí jejich tvůrců svědčí o dobré připravenosti při provádění potřebných prací. A k tomu stačily jen tři roky, aby se vytvořila základní podoba krajinné úpravy. Co tedy bylo předpokladem pro vznik Jemčinské obory? Husté osídlení zde nikdy nebylo spíše se soustředilo do hospodářských dvorů, které ležely při okrajích lesních komplexů. Kromě Holenského dvora na severu se většina dalších nacházela u Nežárky. Zadní dvůr (dříve též nazývaný Velhartický) a Holenský dvůr můžeme najít v písemných záznamech z druhé poloviny 14. století. Šimanov, kde se nacházel mlýn a Jemčinský dvůr (též Kozův statek) mají první zmínky v písemných pramenech v druhé polovině 16. století. Lesy v okolí byly podmáčené a to znamená, že nebyly ve větší míře káceny. Spíše se mokřiny využily ke vzniku rybníků a to zejména Velké Holné a Dolnímu Vydýmači. Jan Jiří Jáchym Slavata zřídil roku 1673 v místě Kozlova statku hřebčín. A kolem něho postupně vznikaly další hospodářské a obytné budovy. Ty nejdříve spadaly pod správu Zadního dvora, ale postupem času zde vznikl nový samostatný dvůr. Místu se začalo říkat Gestutthof (z německého hřebčín). Jeho význam s časem sílil. A tak vznikla Jemčina, která byla vybrána pro založení hřebčína i proto, že sem Slavatové rádi přijížděli na tehdy oblíbenou čižbu tzn. lov drobnějšího ptactva.

Z hřebčína později vznikl lovecký zámek. Významné přestavby proběhly ještě za života Prokopa Vojtěcha Černína (1726-1777). První kroky k úpravám však

podnikla již jeho matka a poručnice Prokopa Vojtěcha, Marie Isabella Černínová rozená hraběnka z Merode-Wasterloo (1703-1780). Ta již v roce 1744. nechala zhotovit plány na přestavbu zdejšího dvora. Přestavby se chopil stavitel Jakub Schodl. Říká se, že autorem plánů na přestavbu dvora by měl být významný barokní architekt Anselmo Lurago (1701-1765), který v té době pracoval pro Černíny. Ale některé studie, co zkoumaly Lugarovu tvorbu to spíše vyvracejí. Roku 1746 dosáhl Prokop Vojtěch plnoletosti a tak další úpravy dělal a zadával už sám. Stávající hřebčinec nechal rozšířit v roce 1749 a poté v letech 1751 až 1753 byly přistavěny k hřebčinci obytné panské pokoje a také kaple. Stephan Dieudonné by měl být autorem těchto přestaveb. Také se začalo upravovat okolí. Cesta směrem od Hatína (tzv. Hradecká alej) byla prosekána lesem jako nová přístupová cesta a to roku 1750. A ta potom vytvořila hlavní osu budoucí krajinné úpravy, jež ve svém prodloužení směřuje až přímo k Jindřichohradeckému zámku. Dvě boční křídla byla následně přistavena v letech 1757 až 1759 k zámečku (panským pokojům). A jedno z těchto křídel sloužilo jako jízdárna. A takto vznikl čestný dvůr, který byl uzavřen plotem s kamennými pilíři. Plot dále zdobily koule, artyčoky a také vázy u brány. Dieudonné se zřejmě podílel i na těchto úpravách. Oboru částečně ovlivňoval tento stavební ruch. Byla ohraničena nejprve příkopem a až v roce 1764 plotem. Postupně bylo do obory vloženo několik průseků, jež potom utvořily základní kostru kompozice. V letech 1767 až 1769 byl celý zámek opět přestavěn a rozšířen a to podle plánu stavitele Josefa Schaffera. Zednický mistr Ondřej Novotný se podílel na vedení stavby. Dnešní půdorys trojkřídlého zámku tak získala Jemčina právě v těchto letech. A k němu pak přiléhaly po bočních stranách hospodářské budovy dvorů. Na čestném dvoře se pak pravidelně vysazovaly ozdobné květiny a keře. Při Hradecké aleji byly v roce 1772 postaveny dvě proti sobě ležící sochy sv. Šebestiána a sv. Tekly podle návrhu Matouše Strachovského. Podle plánu Karla Ballinga byla ještě hlavní zámecká budova upravena v letech 1775 až 1776. A tím získala svůj rokokový ráz.

V 80 letech 18. století, když se Jan Rudolf ujal rodového majetku, stál již na Jemčině hotový, moderní a nedávno dokončený zámek. I když mu ještě chybělo některé vnitřní vybavení. A to proto, že bylo v době jeho nezletilosti prodáno v aukcích za poručnictví knížete Colloreda. Rozlehlá obora, která byla v okolí zámku, se rozdělovala několika průseky. Podobu zámku již Jan Rudolf

významně nezměnil. Jen roku 1792 jej nechal opět o něco rozšířit a změnil vnitřní uspořádání místností. Tím vzniklo více hostinských pokojů. Za zmínku také stojí, že nechal jízdárnu přestavět na divadlo. O to více se staral o oboru a zámecký park a jejím úpravám. Měl na co navazovat. Hlavně na základní osnovu, kterou založil jeho otec Prokop Vojtěch Černín, kterému pomáhal lesmistr Jiří Mikuláš Wachtel (1726-1787). Konečné rozhodnutí vybudovat zde na Jemčině rozsáhlou oboru pro parforsní hony padlo v roce 1789 kdy, už byl zdejším lesmistrem jmenován Jan Tadeáš Wachtel. Pozemky začaly být vykupovány a směňovány a to zejména ty luční a drobné selské, aby mohl vzniknout ucelený komplex pod správou vrchnosti. Směna a výkupy pozemků pokračovaly i v 90. letech 18 století. Poté byla obora oplocena. Z toho samého důvodu byly vykoupeny od státu Jezuitské rybníky a od sousedního panství Kardašova Řečice byl koupen i rybník Vydýmač a také pozemky na sever od Evženova údolí a tím mohlo být celé údolí připojeno k oboře. Lesmistr Jan Wachtel v té době vyměřil zdejší lesy zvané Kozovské a Holenské. A rozdělil je na tři revíry nazvané- Sýkora, Holná a Kašpary. Požár, který postihl oboru v roce 1790, se sem rozšířil přes Evženovo údolí z řečických lesů. Postihl především revír Holná ze severu. Místo bylo znovu zalesněno. A v tom samém roce začal lesmistr Wachtl vyměřovat síť pravidelných průseků, které pak oboru rozčleňovaly. Hrabě František Štenberk švagr Jana Rudolfa Černína se také podílel na celkové koncepci. Pomocí soustavy 35 vzájemně téměř rovnoběžných a příčných průseků byl rozsáhlý lesní celek rozdělen na 118 obdélníkových nebo lichoběžníkových lečí. V literatuře se můžeme dočíst, že se mluví až o 33 rovnoběžných a 22 příčných alejích, což je dáno mimo jiné tím, že některé průseky pokračovaly za křižovatkou pod jiným jménem. Je uváděno až 135 lečí. A to proto, že některé větší leče byly ještě rozděleny později. K této soustavě vedlo několik průseků úhlopříčně. Tím dělilo velké leče a zároveň tím vytvořilo hvězdicovité křížení některých cest a to se využívalo ke zkrácení cesty podle potřeb lovu. Leče, průseky i jejich křížení dostávaly svá jména. Na významných křižovatkách (tzv. dostaveníčkách), kterých bylo šestnáct, se cesty rozšiřovaly a někde jsme mohli najít i odpočívadla. Některé z průseků lemovaly aleje. Dnes už se dochovaly jen malé pozůstatky těchto alejí. Roku 1791 byla dokončena úprava hlavních alejí a cest. A v témže roce se konal i první hon. Poté byly vybudovány i užší cesty mezi jednotlivými lečemi, které sloužily

k vystopování jelena během lovu. Již existující hájovny byly opraveny nebo přestavěny na myslivny a také doplněny úplně novými. V téže době byly v oboře postaveny drobné stavby sloužící pro pohodlí lovců. Zejména Gloriet u hráze Horního Vydýmače při Šénkurantské aleji a také lovecká chata pod hrází Holné a ještě letohrádek maskovaný jako kupka sena u Jezuitských rybníků. Aleje a také jejich křížení se označily jmenovkami. Lesmistr Wachtel poté udělal plán obory a ten byl pak ve zmenšené verzi vyryt a to v roce 1793 mědirytcem Johannem Zieglerem a v počtu stopadesáti kusů sloužil hostům pro lepší orientaci při honu. A tyto tištěné plány můžeme najít v mnoha šlechtických knihovnách. Když byla dokončena obora a po přestavbě zámku nechal ještě Jan Rudolf Černín upravit bezprostřední okolí zámku a to do podoby malého krajinářského parku mezi zámkem a Nežárkou. Roku 1794 se po stranách parku vysázely dva boskety kde se použily a uplatnily zejména borovice vejmutovka (P i n u s s t r o b u s), mahalebka obecná (P r u n u s m a h a l e b) a také bohatě kvetoucí hloh obecný (C r a t a e g u s o x y a c a n t h a). Staré duby a lípy byly jinak ponechány na otevřené louce. Časem byly doplněny mladšími jedinci stejného druhu. Čestný dvůr byl nově navržen před hlavním průčelím s trávníkem a květinovými záhony. Roku 1795 byly tyto úpravy dokončeny. V letech 1819 až 1820 nechal parkovou úpravu Jan Rudolf rozšířit až k Zadnímu dvoru, a také do ní více začlenil Jemčinský rybník a vystavěl altán. Dokonce zde vznikla i zeleninová zahrada.

Z celé habsburské monarchie se sjížděli hosté na proslulé jemčinské hony. Pořádaly se přesně třicet let a to od roku 1791 do roku 1821. Hony běžně začínaly po 10. září a trvaly s výjimkou prvních čtyř let do poloviny října. Roku 1822 udeřila silná vichřice, jež měla katastrofické následky pro jemčinské lesy. Bylo mnoho polomů. Říká se, že padlo na 60 000 stromů. Revír Kašpary na jihovýchodě byl nejvíce zasažen. I na revíru Sýkora byly značné škody a to v místech stejnojmenné myslivny. Nápor větru nevydržely staré porosty a bylo usmrceno i mnoho zvěře pod vývraty. Tím pádem se musely hony zrušit a už se je nepovedlo nikdy v původním rozsahu obnovit. Obora se zmenšila jen na revíry Holná a Sýkora. Od Hradecké silnice pak vedl nový plot. Odklízení a zpracování polomového dřeva se ukázalo jako velký problém. Nežárka nebyla splavněná a tím pádem doprava dřeva na vzdálenější trhy byla obtížná. Dřeva bylo tolik, že mnohonásobně převyšovalo potřeby panství. Nakonec jim

pomohly železárny v Chlumu u Třeboně a část dřeva odkoupily. Použily je mimo jiné také na místě při pálení dřevěného uhlí v milířích. Ale ani to nezabránilo vypuknutí kůrovcové kalamity v letech 1825 až 1826. Jemčinské lesy se potýkaly s následky polomu z roku 1822 až do 40 let 19. století. V Evženově údolí byly v letech 1841 až 1842 postaveny dva hamry. Každý měl několik pecí. První se nacházel pod hrází Dolního Vydýmače a druhý též zvaný Karolinin byl pod hrází nově založeného rybníka Horního Vydýmače. Zpracovávaly se zde zejména pařezy po vykácených stromech. Hospodářské budovy navazovaly na hamr zejména u Dolního Vydýmače. Roku 1842 pak loďař Vojtěch Lanna z Českých Budějovic uzavřel smlouvu s jindřichohradeckým panstvím o prodeji dřeva a zavázal se k tomu, že pomůže se splavněním řeky Nežárky od Stráže nad Nežárkou až k ústí řeky Lužnice a to vše udělá na svoje vlastní náklady. Splavnění pro voroplavbu bylo realizováno v průběhu 40 let 19. století. U Pecáka a mezi Šimanovem a Jemčinou se vybudovaly sklady dřeva a také úvaziště pro vory. A to všechno přispělo k tomu, že prodej dřeva z Jemčiny se ukázal jako ziskový a to velmi významně. Roku 1844 si ještě Lanna pronajal oba hamry a také postupně všechny hospodářské dvory a to:(Zadní, Holenský a Jemčinský).

Po vichřici, která zasáhla jemčinské lesy, se uspořádání lesů příliš nezměnilo. Pravoúhlé členění pomocí průseků na jednotlivá oddělení bylo vhodné i pro lesnický provoz a jeho hospodaření. Co se změnilo, byla druhová skladba lesů. Na ostrově Naxos, který je nepřístupný, se dalo nejlépe vypozorovat původní skladbu lesů. Jednalo se o smíšené porosty s vysokým podílem listnáčů: (zejména dubů, v menší míře lip, buků a jeřábů). Ty doplňují jedle v menší míře smrky a borovice. Koncem 18 století v době kdy, byla založena obora pro parforsní hony byla skladba lesů pozměněna za účelem toulavé těžby. Způsobilo to úbytek dubů a zvýšení podílu jehličnanů a to především jedlí a smrků. Vichřice z roku 1822 zapříčinila nejen velké ztráty a spoušť, ale také celkovou změnu hospodaření v lesích. Když se obora využívala pro parforsní hony, byla Jemčina odebrána z hospodářských lesů a skoro vůbec se v ní dřevo netěžilo. V lese se začalo hospodařit tehdy běžnými způsoby až po roce 1822. Ze začátku se používaly dokonce holoseče (tzv. Lannovy seče ze 40 až 50 let 19. století) Ty se moc neosvědčily. Protože stejnověké porosty často napadaly škůdci nebo podléhaly přírodním kalamitám. A z toho důvodu lesníci

pod vedením lesmistra Jiřího Ferdinanda Wachtla a později i jeho syna Jiřího Václava Wachtla dali přednost tmavým a skupinovým sečím od 60 let 19.století a to vše směřovalo k podpoře přirozeného zmlazování porostů. Toto lesnické hospodaření mělo vliv na porostní skladbu lesa a celou ji změnilo. Smrk se stal hlavní a dominantní dřevinou. Byl podporován na úkor jiných. Borovice se sázela na písčitých stanovištích. Ostatní dřeviny jako jedle a také listnáče velmi snížily svůj podíl. S tímto druhovým složením se můžeme setkat v jemčinských lesích dodnes.

V lesích na Jemčině se začalo běžně hospodařit a tím ztratila své výsadní postavení, které měla, když se pořádaly okázalé parforsní hony. I přes to Černínové na Jemčinský zámek rádi zajížděli. V letech 1874 až 1877 nechal vnuk Jana Rudolfa Jaromír Černín opravit zámek a také ho moderněji zařídil. Lovy na dančí a jelení zvěř tak úplně neustaly. Nebyly již tak velkolepou událostí jako dříve. Podle potřeby se různě upravovala plocha obory. Pravý břeh Nežárky mezi Jemčinou a Zadním dvorem byl parkově kultivován. A také byla vybudována ve 30 letech 19. století vycházková stezka Evženovým údolím. Roku 1859 byly zrušeny zdejší Hamry. Rozprodalo se jejich zařízení a budovy se postupně zbouraly. Jen obytná a hospodářská stavení, která se nacházela u hamru u Dolního Vydýmače, zůstala zachována. A dále se používala jako nová hájovna.

Rok 1923 znamenal pro Jemčinu zásadní zlom. Bylo definitivně rozhodnuto i přes velký odpor majitele Evžena Jaromíra Černína, že Jemčina se zahrne do pozemkové reformy. A tak začal stát přebírat v tomto roce zdejší lesy, zámek i hospodářské dvory. Od té doby jsou jemčinské lesy v majetku státu. A dnes je spravují Lesy České republiky a to konkrétně lesní správa v Jindřichově Hradci. Nějaký čas se Jemčinský zámek pronajímal na letní byty. Skladiště v něm bylo zřízeno během druhé světové války. Mezi Jemčinským rybníkem a zámkem byly postaveny dva zděné milíře, které fungovaly mezi lety 1943 až 1960. Okresní úřad v Jindřichově Hradci v roce 2000 podal žádost na jejich prohlášení kulturní památkou. To však ministerstvo kultury ČR odmítlo. Propadlý je už jeden z milířů a druhý je zarostlý bujnou náletovou vegetací. Zámek v roce 1950 dostala do užívání armáda a udělala z něj kasárna raketových vojsk. To zde vydrželo až do roku 1991. Poté armáda objekt opustila. To znamená, že

po celou druhou polovinu 20. století byl zámek veřejnosti zcela nepřístupný. A od obory byl zabezpečen vysokým plotem z vlnitého plechu. A tato změna měla za následek, že hospodaření armády také zasáhlo do dispozičního uspořádání zámeckých interiérů a také samozřejmě do bezprostředního okolí zámku. Byla zrušena úprava čestného dvora a přeměněna na shromaždiště a nástupiště vojenského útvaru. Zejména plochy směrem k Jemčinskému rybníku a také zámecká terasa byly vybetonovány. V 60 letech 20. století byly též využívány ke stavbě provizorních staveb. Když odešla armáda v roce 1991, zámek byl opuštěný a rychle chátral. Až nakonec v roce 2002 jej koupila firma Panatran, spol. s.r.o. majitele Pavla Václava. A tak se podařilo zámek postupně opravit, přičemž bylo vyčištěno i jeho bezprostřední okolí. V současné době v něm můžeme najít i malou expozici o historii objektu i obory. Dále zde můžeme najít hostinské pokoje v rámci penzionu a také restauraci, která je otevřena hlavně přes letní období.

4.2.4 Popis jednotlivých prvků a kompozice obory

Kompoziční uspořádání Jemčiny odpovídalo především tomu, že byla loveckou krajinou (Šantrůčková, 2014). V těch dobách byly vždy obory velkými lesními celky v krajině. Jemčina byla velmi rozlehlá a navazovala na další významné lesní celky, které s ní sousedily. A to zejména na paarovskou Cikarskou oboru na severu za Evženovým údolím a v další řadě na Schwarzenberskou Koleneckou oboru, která se rozkládala na západě na levém břehu Nežárky. A tyto sousední obory dávaly pocit velkého lesního prostoru. A to i přes to, že byly od Jemčiny odděleny Nežárkou v případě schwarzenberské obory a plotem v druhém případě paarovské obory. Podle předem vypracovaného plánu byla založena Jemčinská obora. Na něm měli největší podíl lesmistr Jan Tadeáš Wachtel, Jan Rudolf Černín a jeho švagr František Šternberk. Lesy pokrývaly většinu budoucí obory, takže její tvůrci pracovali se vzrostlým porostem. Zalesňovaly se jen menší přikoupené plochy. A to zejména u Jezuitských rybníků. Wachtel a Jan Rudolf Černín také navazovali na úpravy, které nechal udělat Prokop Vojtěch Černín v polovině 18. století. Od zámku směrem k Hatínu byla prosekána přímá cesta a dále byla vedena cesta až k Jindřichohradeckému

zámku. Severně do lesního porostu od této Hradecké cesty byly vytyčeny dva s ní rovnoběžné průseky a čtyři na ně kolmé průseky. Jeden z nich, který vedl od jemčinského zámku směrem na Evženovo údolí, dal vzniknout budoucí tzv. Šenkurantské cestě.

Při stavbě jemčinské obory se vycházelo z klasicistního osového pojetí. To se ukázalo jako velmi výhodné při stavbě obor. Důmyslná sít průseků vytvářela jak pohledové osy, tak i cesty pro pohyb osob v oboře. Některé průseky byly pro umocnění dojmu lemovány alejemi. Na vybraných místech se otvíraly pohledy do dalších průseků a cest a i přes volné plochy rybníků a lučních cest. Některé průseky byly uzavřeny. Luk bylo dříve více, než je tomu dnes. Byly využívány jelení zvěří jako pastva a lovcům poskytovaly potřebný výhled a prostor. Jednou z dalších dominant průhledů byly drobné stavbičky a také samozřejmě hájovny a samotný zámek. Pomocí trojzubce os bylo vyřešeno propojení zámku s oborou. Osy vycházely z čestného dvora a postupně se rozbíhaly do obory. To bylo tehdy obvyklé řešení. Zámecké průčelí bylo orientováno k severovýchodu a vzhledem k tomu, že v té době už existovala Hradecká a zčásti i Šénkurantská cesta, které tvoří boční ramena trojzubce, není toto napojení přímo osově souměrné, ale je pootočené o zhruba 22° a to severním směrem. To dává pocit, že Hradecká alej jakoby vybíhala přímo od hlavního průčelí. Téměř v pravém úhlu se od sebe rozbíhají Hradecká a Šénkurantská cesta. A to určilo směr dalších průseků a alejí. Snažili se, aby aspoň s jednou z cest byly v rovnoběžném směru. A tím se dosáhlo, že jednotlivé leče mají obdélníkovitý nebo skoro obdélníkový tvar. A je to vidět i rastru obory. Většina tohoto uspořádání se dochovalo dodnes. Jako prostřední osa trojzubce byla vložena osa mezi Hradeckou a Šénkuratskou cestou a to Jemčinská alej, která směřovala k rybníku Holná směrem od zámku. Byla jednou z mála, která nedodržovala pravidelný rastr obory. Ale měla tu výhodu, že vytvářela další průhledy a propojení. U třech dalších cest, které jsou na průsečíku s Jemčinskou alejí a to (U Kočičího vrchu, Rudolfovou a Terziinou cestou) se nacházelo nejvýznamnější dostaveníčko. Tzv. Velká hvězda, kde se cesty rozbíhají do osmi různých směrů. Motiv do hvězdy byl velmi oblíbený a můžeme se s ním setkat i v jiných a mnohem náročněji stavěných oborách.

Směrem k oboře se otvíralo hlavní průčelí, zatímco druhé průčelí bylo směřováno ke krajinářsky ztvárněnému parku. Bylo využito skutečnosti, že zámek stojí na říční terase. Před jeho zahradní průčelí tak mohla být vložena vyhlídková terasa, kterou ještě zvýrazňovala vysoká opěrná zeď. Skupiny stromů byly vysázeny po stranách terasy. Dnes zde můžeme najít zejména javory kleny (A c e r p s e u d o p l a t a n u s). Ty lemují výhled na parkovou louku, kde se vyskytují také solitéry dubů a lip. Pomocí solitérních dubů byly podobně upraveny i další louky a to v nivě Nežárky mezi Zadním dvorem a Jemčinou. Z jedné strany byla ohraničena Nežárkou, kde jsme se mohli dívat na blízkou Koleneckou oboru a také pole třeboňského panství a z druhé strany volně přecházela krajinná úprava do porostních okrajů Jemčinské obory. Přes louky vedla vycházková cesta. A v celé úpravě můžeme najít inspiraci rozlehlými lučními prostory krajinářských parků, které byly běžné v Anglii, kde je stavěli a vytvářeli William Kent a Lancelot Brown. Pro inspiraci měl být poslán do ciziny i zkušený myslivec a ředitel honů Ondřej Pauler. V literatuře se dočteme, že se čerpala inspirace i z komponované krajiny mezi Worlitz a Desavou.

Na Jemčině byly a jsou porosty hlavním prostorotvorným prostředkem. Hlavně jedlo-smrkové lesy jsou masou lesa rozčleněnou na průseky. A byly lemovány alejemi složených hlavně z listnáčů. Dostaveníčka byla upravena na šestnácti významných křižovatkách. Přesnou podobu bohužel už neznáme ani u jednoho. Z map je možno vypozorovat, že jsme zde mohli najít rozšířený prostor v podobě kruhu nebo mnohoúhelníku. Jména byla uvedena u všech dostaveníček a někde byla zbudována i jednoduchá odpočívadla. Stromový rondel vymezoval jen některá dostaveníčka u jiných to byly významné stromy, jež vystupovaly z porostu, a nebo strom tvořil střed dostaveníčka. Evženovo údolí bylo parkově upraveno ve 30. letech 19. století a to od hráze Holné směrem k Dolnímu Vydýmači. Parková cesta byla vložena do poměrně hluboce zaříznutého údolí Holenského potoka. V přírodně-krajinářském a romantickém duchu bylo pojednáno celé údolí. Cestu vedli především lesním porostem, který byl občas přerušen malou loukou. Stávající porost byl doplněn výsadbami dubů. Rybník Horní vydýmač byl vystavěn na Holenském potoce v roce 1841. Jeho účelem mělo být pohánět vodou nový Karolínin hamr. Šénkuratská cesta byla vybudována přes hráz nového rybníka jako její pokračování a tím se zároveň efektně podpořil výhled tímto průsekem.

Pouze na okrajích lesního celku se nacházely větší zděné stavby. Samozřejmě nejvýznamnější z nich byl zámek Jemčina s okolním hospodářským dvorem, hostincem, hájovnou a psincem. Zadní dvůr se nacházel na jižním okraji obory. Na severním můžeme najít Holenský dvůr. Oba pocházely už ze 14. století. Myslivny a hájovny byly důležité pro provoz obory. Již dříve zde byly barokní myslivny Kašpary a Holenská. Později k nim přibyly myslivny Sýkora a Pecák a také hájovny Hatínská a Jemčinská. Po roce 1860 však byla myslivna na Pecáku zbořena a zrušena. Nahradila ji myslivna v Evženově údolí, při tom se použilo obytných a hospodářských budov u bývalého hamru. Karolínin hamr u Horního Vydýmače byl zbořen stejně jako bývalý hamr. Zbytky hamrů zde byly dobře patrné až do první poloviny 20. století. Zatímco dnes už se z nich téměř nic nedochovalo. Zeď či pravidelně opravovaný plot obklopovaly celou oboru. Zeď oddělující jemčinské lesy od Cikarského polesí Paarů byla nejstabilnější částí oborního plotu. A zároveň tvořila i hranici obou panství. Od nového vyměření hranice mezi panstvími počátkem 90. let 19. století se její poloha moc neměnila. Černínové v té době přikoupili Vydýmač a část Evženova údolí. V rámci pozemkové reformy v roce 1923, kdy obě polesí připadla státu, zeď ztratila své opodstatnění. Zeď se postupně rozpadla, protože materiál z ní se používal na opravy silnic a už nebyla dále udržovaná.

Několik menších staveb, křížků a soch se nacházelo uvnitř obory. Chata pod hrází rybníka Holná byla asi největší. Na mapě 1. vojenského mapování vidíme stavbu s názvem pazderna (tzn. sušička lnu). Ta byla začátkem 90. let 18. století předělána na loveckou chatu. Stavení je poměrně velké a zděné. Dnes je známa jako Holenská bašta. Je dnes celkem v dobrém stavu a slouží k rekreačním účelům. Gloriet, jež stál u Horního Vydýmače poblíž Šénkuratské cesty je na mapách zachycen pomocí kruhového půdorysu. Byl postaven v 90. letech 18. století a nejspíše zanikl okolo roku 1900. Jeho podobu můžeme snad nalézt na několika fotografiích dochovaných z té doby. Znázorňují kruhovou stavbu s doškovou střechou a vnitřek byl vybaven březovým nábytkem. Jeho lokalizace je podle fotografií u Vydýmače. Přístřešek v podobě kupky sena stál pod hrází Horního Jezuitského rybníka. Nazýván byl také jako rybářská chata. Jeho vznik můžeme datovat také do 90. let 18. století. A jeho zánik byl asi v druhé polovině 19. století. I další dřevěné přístřešky bychom mohli najít v té době v oboře. Často bychom mohli najít na fotografiích a

pohlednicích na přelomu 19. a 20. století dřevěnou chatu s názvem Jelenka. Je v leči zvané Červený jelen. Byla to srubová stavba čtvercového půdorysu se šindelovou střechou a měla dřevěnou lavici, jež zvenčí obíhala celou chatu. Dnes je na jejím místě novodobá dřevěná chata sloužící lesním dělníkům a nebo loveckým hostům při dančí říji, a nebo jiných lovech. V současnosti je vedena na mapách jako chata Červeného jelena. Obdobný čtvercový přístřešek byl také u hráze Holenského rybníka. Sloužil jako rybářská chata. Byl postaven na pilotech a chodilo se k němu po dřevěné lávce. Roku 1805 nebo 1809 měl být vybudován skrytý prostor pro ustájení koní, který byl přimknut k mohutné Holenské hrázi. Bylo to v době, kdy se napoleonské války nevyhnuly ani českým zemím a v polopodzemních protorách měli být schováni ušlechtilý lovečtí koně, aby se nepoužili pro armádní účely. Dvě naproti sobě stojící sochy sv. Tekly a sv. Šebestiána byly v oboře nejstaršími drobnými objekty. Stojí na křižovatce Hradecké cesty a jsou podle nich pojmenovány průseky Šebestiánův a Teklin. Vytvořil je v roce 1772 jindřichohradecký sochař M. Strachovský. Roku 1971 byla socha sv. Šebestiána sražena z podstavce a rozbila se. A tak byla ještě téhož roku zadána její oprava u Českého fondu výtvarných umělců v Praze. Roku 1854 byl vztyčen tzv. Lannův kříž na jednom ze skalních výchozů (na tzv. Vysokém kameni). Nachází se asi tak zhruba uprostřed obory. Vysoký kovový kříž má asi 3. metry a stojí na žulovém balvanu. V něm je zasazena deska, která připomíná majitele panství Evžena Černína, nájemce Vojtěcha Lannu a lesmistra Jiřího Wachtla. Kříž byl vztyčen u příležitosti úspěšné obnovy lesa. Tvořil dominantu u Pikerské aleje, když ještě stála a v těch místech navazovala na Srnčí alej. Dnes je ovšem zcela zarostlý v porostu a Pikerská alej už se nepoužívá ani jako lesní cesta. Poblíž Dostaveníčka dam byl roku 1881 vztyčen zděný sloup a v něm byl obrázek patrona lovců svatého Huberta. Novogotická kaplička z roku 1898 stojí nedaleko bývalé hájovny v Evženově údolí směrem na cestu do Zadního dvora. V dnešní době je v její blízkosti oblíbená restaurace U Pecáku, která má otevřeno především v letním období. Kaplička nahradila starý křížek, který vznikl společně s oborou. Pro svého manžela Jaromíra Černína jí nechala postavit jeho druhá žena Josefína Černínová, rozená Paarová. Kaplička byla před několika lety opravena, protože se nacházela už ve špatném stavu. V roce 1899 pak nechal Jaromír Černín postavit pro svou ženu před jemčinským zámkem od teplického sochaře Josefa Seicheho sochu svatého

Josefa. Avšak tato socha byla po roce 1923 přestěhována do Jindřichova Hradce ke kostelu svatého Jakuba. Poblíž skalního výchozu (U jezevčího vrchu), kde se jinak přímá cesta musela jemu vyhnout byl postaven nebo spíše obnoven dřevěný sloup s marianským obrázkem a to v roce 1910. A nakonec v roce 1914 byl postaven pomník lesního rady Jiřího Wachtla (1847-1912). Nachází se na křižovatce aleje Hradecké a U Loveckého rohu (Jagdhorn). Je na něm nápisová deska zasazená do žulové mohyly. U myslivny Kašpary můžeme najít pozdně barokní kapličku, nejspíš z přelomu 18. a 19. století. Naproti Hatínské hájovně při Hradecké aleji se nachází nízký kámen na paměť devadesátých narozenin Jaromíra Černína. Zejména koncem 19. století se cesty v oboře změnily na vycházkové a byly doplněny drobným mobiliářem, jako jsou březové lavičky, odpočívadla u stromů a zábradlí.

Park u zámku byl tvořen především otevřenými lučními prostory. Oproti tomu obora měla spíše uzavřenou kompozici.(Šantrůčková, 2014). Po stranách terasy a pod ní lemovaly zámek lesní porosty a tím vytvářely na zámecké budově zelený rámec. Jemčinský rybník a pila, jež při něm stála, zastiňovaly zámek při pohledu z jihu. Procházkovou cestou, jež vedla k Zadnímu dvoru se procházelo porosty a loukami se solitérními stromy nebo jejich skupinkami. Dojem harmonické a pastorální krajiny měla budit právě tato celá úprava. Vyhlídkový templ s lavičkami vybudovaný roku 1819 byl zhruba uprostřed parku. Jeho podobu dnes již neznáme. Měla to být stavbička, která stála na jihovýchodním rohu zámecké terasy. Obdélníková zeleninová zahrada se nacházela pod zámkem na jihovýchodním rohu zámecké terasy. Lemovaly jí menší stromy a keře. Hřbitov ušlechtilých loveckých psů jsme mohli najít mezi Jemčinským rybníkem a zámkem. Tento obdélníkový prostor však zmizel v 50. letech 20. století a s ním i nízké kamenné náhrobky a vzrostlé stromy.

4.2.5 Terénní úpravy na Jemčině a využití přirozeného reliéfu

Našli bychom několik výhod, jež měla obora na Jemčině při pořádání parforsních honů. Byl to především výhodně uspořádaný reliéf. A kromě toho to byla existence starší obory a také i velký lesní celek a už postavené zázemí

v podobě zámku a některých mysliven. Pro parforsní lov musela být obora přehledná. A tomu napomáhal rovinatý terén a jeho členění na pravidelné průseky. Neměla být zároveň jednotvárná. Mírně zvlněný terén se skalními výchozy, rybníky a potůčky zvyšovaly estetický dojem a jinak jednotvárný lesní celek členily. V dnešní literatuře se můžeme dočíst především o dojmech, které dělaly některé skalní výchozy a tím poskytovaly širší rozhled. Z těch známějších můžeme jmenovat Kočičí vrch a Lannův kříž. I okolí Jemčiny má podobný charakter reliéfu. Ještě plošší území s řadou rybníků se vyskytuje na západ a na jih od Jemčiny zato na východ postupně začíná být krajina stále více zvlněná. Základní směr rozdělení masy lesů kolem Jemčiny určil trojzubec cest, jenž se od severovýchodního průčelí zámku rozbíhal lesním porostem a dělil ji na pravidelné a převážně pravoúhlé sítě průseků a cest. Na Jemčině navazovaly na síť průseků a to však méně pravidelně, i další cesty a průseky, které se nacházely už v sousední schwarzenberské a paarovské oboře. Iluzi neomezeného prostoru vytvářely jemčinské průseky a to tak, že se většinou otvíraly do volné krajiny nebo do průseků v okolních lesních celcích.

Můžeme se zeptat, jak vypadal terén před vybudováním obory Jana Rudolfa Černína? Popis k prvnímu vojenskému mapování z 60. let 18. století je výstižný. A říká se v něm, že tato pevná stavení jako (obytné budovy, stáje a kůlny) leží uprostřed lesů v mírně vyvýšené poloze. Rozprostírají se směrem k Hatínu a Plavsku a poté na druhou stranu až do sekce 243. Vysokokmenné jsou lesy jen částečně. Navazují na ně i mladé porosty, které postupně zarůstají. Na koni jsou průchodné kvůli bažinatým místům jen na několika místech s výjimkou cest a alejí, kde se dá dobře projet. Plaňkovým plotem s pilíři jsou obklopeny zahrada a dvůr. Najdeme zde zděný hostinec. Z návrší, na kterém jsou postaveny, dominují svému okolí. Jemčinský rybník má využitelnou vodu a dá se k němu přijet na koni po hrázy. Kolem 24 kroků široká Nežárka, která zde teče bažinatým údolím, se dá přejít pouze po dřevěném mostě. Asi 45. minut vzdálený hospodářský dvůr nazývaný Zadní či Velhartický dvůr leží relativně blízko Jemčinského zámku. Za normálního stavu zde mohou vozy projet brodem a pěší mohou přejít po dřevěné lávce. Kamenné nebo dřevěné můstky, které zde zpevňují lesní cesty, jsou na jaře a také za deště obtížně schůdné. Na místě na němž dnes stojí zámek Jemčina a Zadní dvůr, se vypínala výrazná říční terasa. Navazovala na několik desítek metrů širokou převážně luční a

plochou nivu řeky Nežárky. Jako velká obtíž se ukázalo, že terén budoucí Jemčinské obory byl velmi podmáčený.(Toma, 2018). A nacházely se zde oblasti těžko průchodné a to zejména v oblasti potoků, které protékaly oborou. V 60. letech 18. století zde byla za Prokopa Vojtěcha Černína postavena obora, kterou ohrazoval plot. Byla rozdělena několika většími průseky a také zpřístupněna loveckými stezkami. Částečně byly zpevněny cesty a přes potoky a zamokřená místa vedly mostky. Jejich stav se rychle horšil hlavně v období nezletilosti Jana Rudolfa, protože se přestaly opravovat a udržovat.

V souvislosti s odvodněním některých zamokřených míst a vybudováním lesních cest byly v prvních letech prováděny v oboře nejvýznamnější terénní úpravy. Bylo 35 hlavních cest, zvaných aleje a ty utvářely pravidelnou síť a snažilo se, aby měly pokud možno přímý směr. Práce, které byly poměrně náročné, se děly zejména v letech 1789 až 1790. Podrobně byly zpracovány odchylky od přímých tras a také přesné geometrické vyměření sítě budoucích cest včetně měření výšek. Povrch budoucích alejí byl zpevněn a zarovnán. Překážející stromy byly na vytyčených trasách pokáceny. Značné masy zeminy se při tom přesouvaly a došlo v několika případech i na lámání skalních výchozů. Při stavbě cest se pak použil takto získaný štěrk. Cesty byly vedeny v místě pahorků zářezy a často byly jejich stěny zpevněny kameny. Po náspech vedly cesty naopak ve sníženinách. Přes vodní toky a příkopy vedly dřevěné mostky. Příslušné aleje obloukem obcházely jen na místech, kde se nezasahovalo. A to byly skalní kupy Kočičí vrch a Jezevčí vrch. Byly ponechány nedotčené na svých místech. Příkopy jsme mohli najít u všech alejí po jejich stranách. A sloužily k odvodu přebytečné vody. Aleje byly v následujících letech pečlivě udržovány. Měly na šířku 3 až 4 metry, aby se pohodlně vyhnuli dva jezdci na koních. Podle záznamu z roku 1894 byla jejich délka okolo 23,5 km. Také prostranství okolo všech šestnácti dostaveníček byla zarovnána a zpevněna. Zejména při okrajích na těchto plochách stály různé pavilonky a také přístřešky pro úkryt koní. Tyto jednoduché dřevěné stavby neměly základy. Stály jen na zarovnaném a zpevněném povrchu. I pro to po nich v současném terénu nenajdeme žádné pozůstatky. Stezky mezi jednotlivými lečemi byly vybudovány v roce 1791. Oproti hlavním cestám byly podstatně užší. Vinuly se v zákrutech. Ale i tak měly zarovnaný a upravený povrch, aby po nich mohl pohodlně projet jeden jezdec. V roce 1822 po zrušení honů se tyto stezky přestaly používat. Vliv na to také

mělo mnoho vývratů, které v té době nastaly a už nebyly nikdy v plném rozsahu obnoveny. Oproti tomu aleje opraveny byly a nadále se využívaly v lesním hospodaření jako provozní cesty. To znamená, že se většina z nich dochovala až do dnešní doby. Na místě skalních výchozů se lámáním kamene získával štěrk na stavbu a údržbu lesních cest. Hradecká alej je v současnosti státní silnicí třetí třídy s asfaltovým povrchem. Jiné aleje se stále využívají pro lesní hospodaření a mají buď prašný, nebo asfaltový povrch. Ve formě travnatých průseků jsou zachovány některé další aleje, ale už nejsou jako cesty v současné době používány. Dají se bez obtíží projít. Bylo zalesněno jen několik málo alejí.

Poměrně velké odvodňovací práce byly provedeny v letech 1789 a 1790. Nestavěly se jenom aleje. Na nejvíce mokrých místech vznikly rybníky jako (Holná, Dolní Vydýmač, Jezuitské, Nepraš). I tak zbývalo dost zamokřených a obtížně průchozích míst. Četné odvodňovací kanály byly hloubeny proto, aby odváděly přebytečnou vodu do stávajících potoků a jimi dál do Nežárky. V lokalitách Divoká louka podél Hatínského potoka a v lečích Kašparka , Makaska a Babinka v revíru Kašpary a v revíru Sýkora probíhaly nejintenzivnější práce. V revíru Sýkora to byly zejména leče Dubové blato a Rossbruckel. I celé povodí Jeleního potoka bylo zamokřené a následně odvodněné. O tom svědčily i jména zdejších lečí jako (Horní a Dolní zelené blato, Mara, Motovo blato, Červené blato). Řada otevřených odvodňovacích kanálů byla vyhloubena a tím se tato oblast poměrně vysušila. V lesích i na lukách, kde se nacházely tyto odvodňovací kanály, se o ně dobře staralo a byly udržovány. A to i v době, kdy se na Jemčině již hospodařilo lesnickým způsobem. Dodnes se dochovalo mnoho kanálů. S jejich vznikem měly co do činění i úpravy koryt potoků a to zejména (Hatínského, Komářího, Jeleního), do nichž kanály vyúsťovaly. Odvodňovací funkci plnily také potoky, a proto byla jejich koryta napřímena a prohloubena.

Lesmistr Jan Wachtel v roce 1791 vedl jednání s vrchním úřadem panství Kardašova Řečice o odkoupení rybníka Dolní Vydýmač. Aby byl rybník plně zařazen do obory, musely se podniknout práce, na které upozorňoval právě Jan Wachtel. Šlo zejména o opravu hráze a o úpravu břehů. A také se současně s tím zrušil náhon do rybníka Karštejn, který se úřad v Kardašově Řečici rozhodl vysušit. Tento náhon vedl z Vydýmače do již zmiňovaného rybníka Karštejn.

Při úpatí severního svahu Evženova údolí byla ve 30. letech 19. století vybudována vycházková cesta. Podobala se svojí úpravou již výše zmíněným stezkám skrze leče. Okraje byly zpevněny kameny a její povrch byl víceméně vyrovnán. Cesta byla do svahu mírně zařízнuta. V současnosti je využívána jako turistická stezka se zeleným značením. Dodnes se dochovala v téměř nezměněné podobě. Rybník Horní Vydýmač byl v Evženově údolí vybudován začátkem 40. let 19. století. Jeho plocha vznikla rozšířením a prohloubením koryta Holenského potoka a vykopaná zemina se použila k navršení mohutné hráze.

Hloubení odvodňovacích kanálů, napřímení vodních toků, zpevnění a zarovnání cest a práce v Evženově údolí byly hlavní práce, které se dělaly na Jemčině. Další práce se týkaly budování staveb, jako jsou (myslivny, hájovny, glorietu, přístřešku jako kupky sena, kapličky, hamrů). Nebyly provázeny většími terénními úpravami v jejich okolí. Jen se zarovnal povrch a jeho zpevnění sloužilo pro základy staveb. Okolí Lannova kříže bylo ze všech balvanitých kup upraveno nejvíce. Do jedné z nich byl i samotný kříž vložen. Do skály byla vsazena pamětní deska a ke kříži se zbudovaly kamenné schody vsazené do skály. Nad tím vším byla vyhlídková plošina. V případě potřeby byl zplanýrován terén a to, když to bylo potřeba pro chomáčkovou sadbu smrku. To vše se dělo při cílenné obnově lesů ve druhé polovině 19. století. Roku 1883 podle instrukce lesmistra Jiřího Václava Wachtla se dbalo na to, aby byla pečlivě sejmuta svrchní vrstva půdy a poté se opět rozprostřela na již zarovnaný povrch.

V okolí zámku Jemčina také probíhaly větší terénní práce. Čestný dvůr zámku byl nově upraven. Byla sem navezena nová úrodná zemina, protože zdejší písčitá byla méně úrodná, a proto byla odkopána a odvezena pryč. Nebo se použila na sypání lesních cest. Byl vyrovnán povrch čestného dvora a následně byl osázen keři a trvalkami. Ty poté vytvořily kruh a ovál vložený do obdélníku se zaoblenými rohy. Pískem vysypané cesty vedly mezi nimi. Přípravy na osázení dvora, výměnu zeminy a zarovnání začaly v roce 1793 a byly realizovány v letech následujících. Dále bylo vysázeno na čestný dvůr několik stromů a to ve druhé polovině 19. století. Naopak keřové a trvalkové porosty postupně zanikly asi v první polovině století 20. A zcela zničena byla úprava

čestného dvora, když se ve druhé polovině 20. století stala ze zámku kasárna. Zbyly jen některé vzrostlé stromy. Na čestný dvůr byly položeny betonové desky a stalo se z něj nástupiště. Část byla přebudována na hřiště se škvárovým povrchem a zbytek byl zatravněn. Až v roce 2003 při rozsáhlých opravách byly betonové desky vytrhány a čestnému dvoru byl opět vyrovnán povrch. Byly ponechány stromy, co zde rostly a většina plochy byla zatravněna až na několik štěrkových cest. Při jejich trasování se inspirovalo historickou úpravou z 19. století. Jako nový prvek byla do čestného dvora vložena betonová fontána s barokními tvary.

V parku jižně od zámku a na terase probíhaly další velké úpravy. Zámek je otočen hlavním průčelím směrem k oboře a stojí na výrazné říční terase řeky Nežárky. Jeho zahradní průčelí vytváří dominantu krajinářskému parku v nivě řeky. Menší obdélníková vyhlídková plošina byla vložena před zahradní průčelí zámku. Její povrch byl zarovnán. Vůči údolní nivě je říční terasa dost omezena. A to zejména vysokou kamennou zdí při jejím jihovýchodním nárožím, na kterém v minulosti stál i vyhlídkový altán. Sklepy byly vybudovány pod terasou. V úpravu kolem Jemčinského rybníka pozvolněji přecházel severozápadní konec terasy. Pískové cesty byly též vytvořeny a zarovnány na terase. Odvodňovací kanál, který vedl pod terasou a odváděl přebytečnou vodu z vlhké nivy do řeky Nežárky. V souvislosti s provozem kasáren dostala tato úprava několika až nešetrných změn a to ve druhé polovině 20. století. Severozápadním směrem od zámku k Jemčinskému rybníku a na terase byly vybudovány sklady, garáže a jiné různé přístavky. Prostory kolem a mezi těmito novostavbami a také prostory mezi zámkem a terasou byly vybetonovány nebo se použil škvárový povrch. Před několika lety byly tyto zpevněné plochy odstraněny a to zejména v okolí zámku a na terase. Ovšem v okolí dosud stojících novostaveb byly ponechány. V letech 2003 až 2004 při opravě zámku byl povrch zplanýrován a některé ze staveb strženy. Pod vyhlídkovou terasu byla navezena přebytečná suť a odpadní zemina. A tak před ní vznikla vysoká navážka, která postupně zarostla náletovou vegetací. Střední část navážky se udělala tak, že vznikla další menší terasa. V jejím středu se vybudoval před několika lety menší rybníček. Pod jižním hospodářským dvorem nalezneme druhý menší rybníček. Byl rovněž vyhlouben v nízké navážce. Jeho bazén leží pod přirozenou říční terasou. Přes studánku ve svahu říční terasy je do něj

svedena voda. Ta je odváděna do původního odvodňovacího kanálu a míří dále do řeky Nežárky.

Kolem Jemčinského rybníka doznal prostor asi největších změn. Nacházel se zde zvlněný terén a tak zde přechází říční terasa mírnějším svahem přímo v nivu řeky Nežárky. Roku 1820 zde byla dokončena zdejší úprava a byla nesena v krajinářském duchu. Partie s poli, která byla vytvořena kolem Jemčinského rybníka a také s loukami a porosty měla krajinářský ráz. Přes tyto prvky vedly stezky zarovnané a vysypané pískem. Blízko u břehu rybníka se nacházel travnatý obdélník psího hřbitova s pahrbky s kamennými deskami, kde se uváděli jména psů. Po obou stranách Jemčinského rybníka byla pole ve druhé polovině 19. století zalesněna a výsledný parkový porost byl také protkán cestami. Po zestátnění Jemčiny v první polovině 20. století, se nechal vybudovat nový most jižně od Jemčinského rybníka přes řeku Nežárku. Stal se součástí právě stavěné nové cesty směr Hatín-Novosedly nad Nežárkou. Kolem Jemčiny se nejprve napojila na cestu Jemčina-Zadní dvůr. Oproti tomu v úseku Hatín-Jemčina silnice využila stávající Hradeckou alej. Odpojila se z ní u Jemčinského rybníka a po mohutném náspu pokračovala přes nivu Nežárky směrem k novému mostu. Dodnes je tato silnice využívána. Ve druhé polovině 20. století bylo okolí Jemčinského rybníka zastavěno vojenskými objekty jak už bylo zmíněno dříve. Šlo zejména o garáže a sklady pro vojenské účely. Na jeho severním břehu se postavily rekreační objekty. Tím se okolí rybníka i samotný rybník staly pro veřejnost téměř nepřístupnými. A až na skrovné zbytky cestní sítě se do současnosti z původních úprav nic nedochovalo.

Luční partie v nivě řeky Nežárky jsou naopak nejlépe dochované. Nachází se mezi Jemčinou a Zadním dvorem. Nejlíp dochovaná je louka přímo pod Jemčinou. Před parkovou úpravou byl tento prostor využíván jako vlhká louka a nebyl už nijak více později pozměněn. Dříve zmíněným kanálem byla louka pod zámkem odvodněna. A na louce byly vysazeny skupiny dubů i některé solitéry. Mělo by jich být až 244 jedinců. Dodnes se dochovaly některé mohutné stromy. Povrch parkových luk, který je jen mírně zvlněný, je přirozeně vymezen na jihu řekou Nežárkou a na severu tvoří hranici severní svah říční terasy. Prostor směrem k Šimanovu jižně od Jemčiny byl osázen stromovým porostem. Další skupiny dubů byly vysázeny do svahu i pod ním směrem na

sever od Jemčiny k Zadnímu dvoru. Byl také značně upraven tok Nežárky. Původně, ještě před vznikem obory, zde bylo přirozeně meandrující koryto s pískovými nánosy při jesepních březích. Smlouva s Vojtěchem Lannou, kterou panství uzavřelo v roce 1842, mělo i podmínku, že Lanna na své vlastní náklady splavní řeku Nežárku pro voroplavbu a to od Šimanova dvora a dále po proudu. To bylo v následujících letech realizováno. Bylo napřímeno koryto řeky prokopáním meandrů. Dále bylo prohloubeno koryto řeky a říční břehy byly vyčištěny od pískových nánosů. Nákladem tzv. Lapicovy jednoty byly provedeny ještě v 80. letech 19. století další dílčí úpravy a napřimování toku. Správce velkostatku Jičínského podal roku 1891. radikální návrh na úplné napřímení řeky Nežárky v úseku pod zámkem. Jeho návrh však majitel panství Jaromír Černín neschválil. V první polovině 20. století, když začala voroplavba upadat, již koryto Nežárky v tomto úseku nebylo více regulováno. Voroplavba byla zcela ukončena v roce 1942.

Při sledování terénních úprav na Jemčině můžeme sledovat tyto nápadné skutečnosti: V bezprostředním okolí zámku Jemčina bylo nejvíce pracováno s terénem. To souviselo zejména s vysokými nároky a reprezentaci na sídlo a jeho okolí. Prováděly se úpravy především účelového rázu v samotné oboře. Spočívaly ve vybudování sítě alejí, loveckých stezek a odvodnění zamokřených míst. To vše vypovídá o vhodně zvoleném terénu pro oboru, který bylo možno relativně snadno a rychle upravit pro parforsní hony v ní pořádané. Oborou se pohybovali lovci na koních, proto bylo potřeba vybudovat rovné a pevné cesty. Oproti např. parku Krásný dvůr, kde byl předpokládán spíše pěší pohyb, se na Jemčině nekladl takový důraz na detail a propracování jednotlivých partií. Pohyb při lovu na Jemčině byl rychlý a to vše bylo možné prožít při parforsních lovech na Jemčině, které byly velmi oblíbené mezi tehdejší šlechtou. Sjížděli se sem hosté z celé Habsburské monarchie. U zámku je jediná detailněji propracovaná partie, a to protože se zde hosté zdržovali déle a jezdily a pohybovaly se pomaleji. Vycházková stezka v Evženově údolí předpokládala pěší pohyb, ale ta byla vybudována až ve 30. letech 19. století, kdy už význam Jemčiny celkově poklesl. K jejímu zbudování dal podnět Evžen Černín. Poté ji využíval k procházce přírodou, než k procházení složitě komponovaným celkem.

4.3 Současnost

V dnešní době se na území bývalé obory Jemčina nachází čtyři honitby. Právo hospodařit je v majetku státu a to pod vedením Lesů České republiky s.p. Vlastnické právo je také v rukou státu. Lesy České republiky tyto honitby pronajímají. Jde o honitby Kařtýn s výměrou 700 ha. Dále o honitbu Kašpary s rozlohou 681 ha. Poté o honitbu Evženovo údolí s 1035 ha. A o honitbu Červený jelen, která je s 1332 ha největší ze všech na území bývalé obory Jemčina. Honitby se pronajímají na 10 let dopředu. Normovaná je zde zvěř srnčí, černá a ve volnosti se tu vyskytuje zvěř dančí. Jde převážně o lesní honitby s vloženými loukami. Pole se vyskytují minimálně. Bylo zde uloveno několik bronzových daňků. A v roce 2016 byl uloven i jeden zlatý daněk.

4.3.1 Lesnické hospodaření na Jemčině

Polesí Jemčina se nachází v Jihočeském kraji v okrese Jindřichův Hradec. Leží v Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko v přírodní lesní oblasti číslo 15 Jihočeské pánve- Třeboňská pánev.(LS LČR Jindřichův Hradec).

LS (lesní správa) je členěna do jedenácti revírů. Z nichž pět leží na LHC Jemčina. Plochu bývalé obory nejlépe charakterizuje revír Sýkora.

Revír	Porostní půda	Bezlesí	Lesní pozemky	Jiné poz.	PUPFL	Ost. poz	Celkem
Sýkora	1726,78	6,66	1733,44	47,98	1781,42	15,06	1796,48

Hydrograficky spadá celé území LHC do pomoří Severního moře, hlavního povodí 1. řádu (říční soustava), Labe, dále do povodí řeky Vltavy a jejích přítoků Lužnice a Nežárky s přítoky.

Průměrná roční teplota se na celém území LHC pohybuje mezi 7-8 stupni Celsia. Průměrné roční srážky se pohybují od 550 mm na severozápadním okraji LHC

do 700 mm na severovýchodním okraji. Na většině území se průměrné roční srážky pohybují mezi 600-až 650mm.

LVS-lesní vegetační stupně

Zastoupení lesních vegetačních stupňů v revíru Sýkora

Revír	Lesní vegetační stupně		(ha)
Sýkora	3	4	celkem
	1696,03	30,75	1726,78

3. LVS dubobukový
4. LVS bukový

Stupně poškození

Revír	SM	BO	Celkem
Sýkora	O1	O1	
	26,93	42,71	69,64
	79,96	55,82	84,86

4.3.2 Škody houbovým onemocněním

Na borovici je v oblasti LHC závažným škůdcem ohňovec borový a to především v přestárlých porostech. Také dochází k poškození sypavkou borovou v kulturách i mlazinách. Zatím ale nedošlo k plošnému úhynu.

Na smrku se na poškození porostů mimo václavky, která je na vzestupu, výrazněji podílejí kořenovník vrstevnatý a pevníky. Jde většinou o druhotné

poškození v porostech poškozených loupáním a v porostech první generace na zemědělské půdě.

4.3.3 Škody hmyzem

Klikoroh borový

Na LHC je kalamitní škůdce. Bez chemické ochrany je i při dodržení pasečného klidu obnova neúspěšná.

Ploskohřbetka smrková

Provádí se pravidelná podzimní kontrola, ale díky výskytu černé zvěře dosahují na celém území LHC stavy ploskohřbetek rodu Cephalcia základního stavu.

Bekyně mniška

Je dlouhodobě v základním stavu. Z toho důvodu se upustilo od kontrol lepováním. Provádí se pochůzková a trusníková metoda.

Lýkožrout smrkový a lýkožrout lesklý

Nahodilá těžba v důsledku napadení porostů kůrovcem činila v minulém decenniu 10 028 m3 hr.b.k. Maximální objem v roce 2009. byl 3540 m3. V důsledku oslabení porostů suchem je nutná neustálá kontrola a ochrana pomocí lapáků a feromonových lapačů.

4.3.4 Škody zvěří

Na celém území LHC se plošně vyskytuje zvěř srnčí a lokálně zvěř jelení, mufloní a dančí. Jelení zvěř i když je v minimálním stavu se nejvyšší měrou podílí na škodách způsobených ohryzem a loupáním. Problémem je zvyšující se objem škod loupáním od vysoké zvěře, která není v honitbách normována, není ani stálou zvěří. Migruje po jednotlivých honitbách.

Statistické šetření poškození lesních dřevin ohryzem a loupáním.

Revír	Dřevina			(ha)
Sýkora	SM	BO	JD	Celkem
	1,69			1,69
	18,93			18,93

4.3.5 Abiotičtí činitelé

Škody na území LHC způsobeny:

- Leden 2006. sněhová kalamita-NT ve výši 18.579 m3
- Leden 2007. Orkán Kyrill- NT 27.663 m3
- Březen 2008. Orkán Emma- NT 42.628 m3
- Přísušek 2015- NT ve výši 14.505 m3 (převážně kůrovcová a soušová).

4.3.6 Genetická hodnota porostů

Fenotypová klasifikace dřevin A a B

Ve spolupráci s pracovníky lesní správy při venkovním šetření byly v rámci LHC zařazeny dřeviny v lesních porostech do fenotypových tříd A, B a C. Do třídy D nebyl zařazen žádný porost. Pro dřeviny zařazené do fenotypové třídy A a B případně C. bude vlastníkem žádáno na dobu platnosti LHP o uznání za zdroj selektovaného případně identifikovaného reprodukčního materiálu podle paragrafu 14. zákona 149/2003 Sb. V lesnických mapách jsou všechny tyto porosty označeny velkými písmeny A a B v kroužku.

Fenotypová třída-A

Revír	Dřevina		Sa:
	BO	DB	
Sýkora	4,03	4,85	8,88
	6,90	5,45	11,55

Fenotypová třída-B

Revír	Dřevina							
	SM	BO	MD	DG	BK	DB	LP	Sa:
Sýkora		29,86		1,16		1,89	0,94	33,86
		44,67		13,38		2,42	2,18	62,65

Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti. (genová základna 25.-Jemčina). Paragraf 8. odstavec 2.písmeno-f) zákona 289/1995 Sb. subkategorie- 32f. Na LHC Jemčina se na revírech Sýkora a Kolence nachází genová základna-GZ 25-Jemčina.

Lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů-1.stupně. (paragraf-8. odstavec-1. písmeno-a) zákon 289/1995 Sb. Subkategorie-31a)

Revír	Oddělení	Dílec	Plocha-PUPFL	Poznámka
Sýkora	449	C	0,32	studně Plavsko

4.3.7 Zvláště chráněná území

CHKO Třeboňsko

Velká část území LHC Jemčina-celé revíry Sýkory, Cikar a Kolence a také část revíru Vřesná se nachází v CHKO Třeboňsko. Ve většině případů jde o 2.zony. Pouze několik porostů nebo jejich částí leží i v 3. zoně CHKO. Zonace CHKO byla do LHP zapracována na základě vektorové vrstvy získané z AOPK.

Revír	CHKO	Porostní půda (ha)	PUPFL (ha)	Ost.pozemky (ha)
Sýkora	2.zona	1720,29	1774,62	15,06
	3.zona	6,49	6,80	0
	Celkem	1726,78	1781,42	15,06

Archeologická naleziště a jiné lokality památkové ochrany

Pro lokalizaci archeologických nalezišť a jejich lokalit památkové ochrany byly využity podklady z platných OPRL. Jejich přítomnost v porostech je v hospodářské knize indikována zvláštním statutem a dále v poznámce u porostu nebo porostní skupiny.

Revír	Oddělení	Dílec	Por. skupina	Poznámka
Sýkora	427	C	11	kulturní památka socha sv.Thecly
	450	C	8	kult.památka socha sv Šebestiána

Obnova porostů v revíru Sýkora

Zalesňuje se kolem 20 ha ročně

Nejvíce se vysazuje borovice lesní okolo 50 až 60 ti procent dále smrk a zbytek listnáče a MZD- meliorizační a zpevňující dřeviny jako jsou-(dub, javor a buk) Ojediněle se objevuje douglaska a modřín.

Závazná ustanovení LHP (Lesní hospodářský plán)

- Průměrné obmýtí-120,43 let
- Průměrná doba obnovní-33,65
- Začátek obnovy-103,60
- Věkový stupeň počátku obnovy-11,00
- Průměrná zásoba mýtních porostů-437,78
- Roční normální paseka-14,34
- Výše těžby mýtní odvozená z normální paseky-62773,37
- Výše těžby mýtní odvozená z těžebního procenta-94886,45
- Výše těžby předmýtní odvozená z probírkových procent-17839,39
- Výše těžby předmýtní odvozená induktivně-20372,00
- Výchova do 40 let-618,31
- Minimální výchova do 40 let-551,83

5 Diskuze

Myslím si, že oblast LHC Jemčina dnešní revír Sýkora je perspektivní místo i do budoucna, kde se budou LČR s.p. dále snažit o trvalé lesní hospodaření. Výhodou je mírné klima a dobré přírodní podmínky. Je zde i dobrá úživnost pro zde chovanou zvěř. Ale nikdy nejde skloubit myslivecká péče o zvěř s pěstováním lesa. Je třeba vše spojit tak, aby zvěř byla alespoň v minimálních stavech. Protože zvěř do lesa patřila, patří a věřím, že i v budoucnosti bude patřit. Pokud se v zimě přikrmuje, dají se škody alespoň částečně omezit. V honitbách se zvěří vysokou se osvědčily přezimovací obůrky. Kde se zvěř přes zimu zavře a celou zimu přikrmuje a na jaře opět vypustí do volné přírody. To se zdejší oblasti netýká, neboť jelení zvěř zde není normována. Ani není zvěří stálou. Pouze migruje jednotlivými honitbami. Loví se spíše na výjimku ze zákona. Oproti tomu zvěř dančí nepůsobí takové škody jako zvěř vysoká. Je méně náročná na potravu. Zvěř černá škodí spíše v zemědělství v lese může být i užitečná, když pomáhá snižovat stavy například ploskohřbetky a dalších. A rozrýváním země napomáhají k obnově různých druhů dřevin. Srnčí zvěř škodí vytloukáním, když si srnci vyznačují teritoria. Okusem už škodí méně.

6 Závěr a doporučení

Oblast LHC Jemčina má vysoký potenciál i do budoucna. Jak v lesnickém tak i myslivecké hospodaření. Je to zajímavá oblast i z hlediska turistického ruchu. Je zde spousta značených cest. Pro pěší i pro cyklisty. Najdeme zde i mnoho památek z dob, kdy zdejší lesy patřily rodu Černínů. Například Lannův kříž a Černínská kaple jsou jedny z nejvýznamnějších. V létě zde můžeme strávit noc v některém z penzionů. Ať už přímo na zámku Jemčina tak třeba i v srdci Jemčinských lesů na Pecáku. A najdeme zde i letní tábory pro děti. Zajímavé jsou i památné stromy, kterých je zde značné množství. V areálu zámku se chovají koně a je možné si zde domluvit vyjížďku. Lesní cesty v areálu bývalé obory si až do dnešních dnů zachovaly své původní názvy. Například Srnčí, Jezevčí, Tekla a podobně.

Závěrem chci říct, že LČR s.p. se o LHC Jemčina stará dobře. I v současnosti se dá navázat na práci lesnického rodu Wachtelů za nichž se praktikovala obnova lesa tmavou sečí.

7 Seznam použité literatury

- Frič J. a kolektiv 1958: Velké vzory našeho lesnictví Praha, SZN, 272 str.
- LS LČR Jindřichův Hradec
- Nožička J. 1957: Přehled vývoje našich lesů Praha, SZN, 459 str.
- Pačes D. 2013: Obora – významný krajinotvorný prvek, Svět myslivosti, 8, 30-31.
- Roček I. 2013: Myslivost na starých lesnických mapách (II.), Svět myslivosti, 10, 26-32.
- Šantrůčková M. 2014: Krajinářská tvorba Jana Rudolfa Černína: Vznik a vývoj parku v Krásném dvoře, Jemčině, Petrohradě a Chudenicích 1. Vydání Praha Karolinum, 311 str.
- Toma D. 2018: Zlatý věk obor v Čechách na Moravě a ve Slezku, 230 str.
- Wachtel, 6, 1875: Memorien des gräflich Czerninschen Schlasses Gestütthof nächst Neuhaus. Verfasst von…, Forstmeister. 4, 99 str.

- Internetové zdroje: www.Lespráce.cz , Wikipedia.org. Zámek Jemčina

8 Obrázková příloha

Obr. 1) Porostní mapa v okolí zámku Jemčina
Obr. 2) Hájovna Jemčina
Obr. 3) Zámek Jemčina
Obr. 4) Cesta k zámku
Obr. 5) Informační panel
Obr. 6) Obnova porostů v revíru Sýkora
Obr. 7) Lesní cesta kategorie L1
Obr. 8) Postupné obnovování porostů
Obr. 9) Černínská lesní kaple
Obr. 10) Oltář v Černínské kapli
Obr. 11) Pamětní kámen - 90 let J.Černína, 60 let vlády císaře France Josefa II. a 40 let majoritního panování J.Černína. V okolí kamene bylo vysázeno 90 dubů.
Obr. 12) Studánka v Evženově údolí
Obr. 13) Rybník Holná
Obr. 14) Lannův kříž
Obr. 15) Pamětní deska na Lannově kříži
Obr. 16) Pomník Lesního rady Jiřího Wachtela
Obr. 17) Detail nápisové desky
Obr. 18) Socha Sv. Thecly
Obr. 19) Socha Sv. Šebestiána

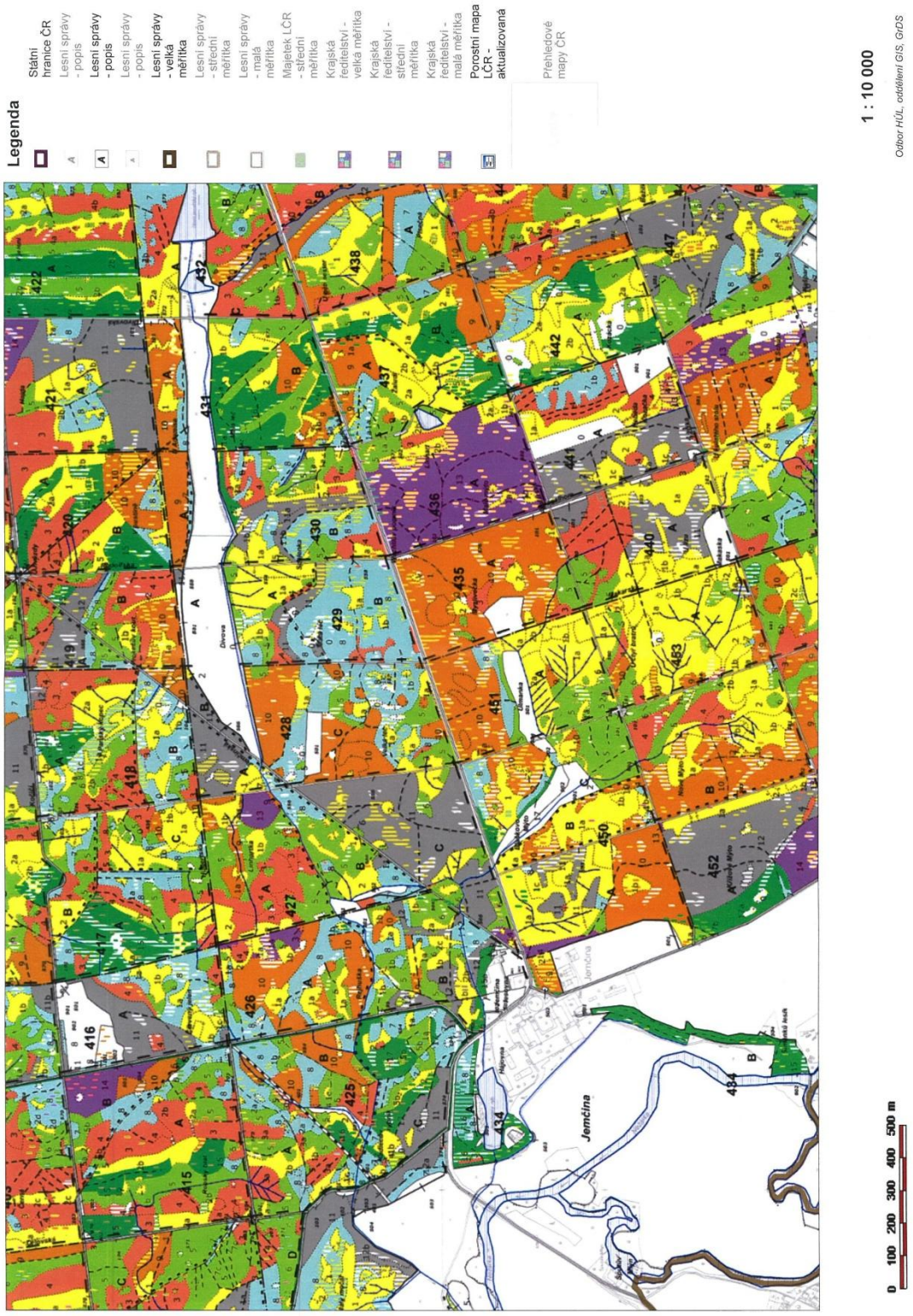

Obr. 1) Porostní mapa v okolí zámku Jemčina

Obr. 2) Hájovna Jemčina

Obr. 3) Zámek Jemčina

Obr. 4) Cesta k zámku

Obr. 5) Informační panel

Obr. 6) Obnova porostů v revíru Sýkora

Obr. 7) Lesní cesta kategorie L1

Obr. 8) Postupné obnovování porostů

Obr. 9) Černínská lesní kaple

Obr. 10) Oltář v Černínské kapli

Obr. 11) Pamětní kámen - 90 let J.Černína, 60 let vlády císaře France Josefa II. a 40 let majoritního panování J.Černína. V okolí kamene bylo vysázeno 90 dubů.

Obr. 12) Studánka v Evženově údolí

Obr. 13) Rybník Holná

Obr. 14) Lannův kříž

Obr. 15) Pamětní deska na Lannově kříži

Obr. 16) Pomník Lesního rady Jiřího Wachtela

Obr. 17) Detail nápisové desky

Obr. 18) Socha Sv. Thecly

Obr. 19) Socha Sv. Šebestiána